

జయంతజయపాలము

ఐదంకముల నాటకము

సీ నం 449

గృంథకర్త:

గరికిపాటి కామేశ్వరరావుగారు.

ప్రింట్ చేసినది.

టి. వి. రమణయ్య అండ్ బ్రదర్స్,
నేషనల్ మిక్సెడ్ టో. రాజమండ్రి.

కాకినాడ.

స్కేర్ అండ్ కో., ముద్రాక్షరశాలయము

కె. నువ్వాసామి ఎన్జినీయరింగ్ కాలేజీ, మద్రాసు.

కాపీలు విక్రయము

1925.

[వెల రు 0-12-0.]

టి. వి. రమణయ్య & బ్రదర్స్ సేవల్ బుక్కు డిపో, రాజమండ్రి.

నాటకములు.

నాటకములు.

గయోపాఖ్యానము చి ల 0-8 0	ససేమిరా	1-0-0
వృషన్నయాదవము 0-8-0	వృష్ణాద	1-0-0
పారిజాతావహరణము 0-8-0	మార్కండేయవిజయము	0-12-0
పార్వతీపరిణయము 0-8-0	సాగంధికము	0 8 0
సంపూర్ణ రామాయణము 1-4-0	విజయబొబ్బిలియుద్ధము	1-0-0
సం ఉత్తర రామాయణము 1 4 0	భూలోకరంధ్ర	1-0-0
సంపూర్ణ భారతము 1-8-0	మణిమాల	0-12-0
సతీసంయుక్త 1-0-0	ధనమహిమ	0-12 0
వేశ్యాహతపోధి 1-0-0	దుర్గావతి	1-0-0
కనకతార చం శే 1-4 0	సత్యబాయి	0 14-0
డిటా దో సీ 0-12-0	మరాఠ్ దీన్ లేక అసామాన్య	0-8
చింతామణి కా నా 1-4-0	లోకాభిరామాయణము	0-8-0
డిటా చ మా 1-0-0	భీష్మవృత్తి	0 12-0
చిత్రనళియము 1-8-0	పద్మావతీపరిణయము	0-12-0
రోషనార (శివాజి) 1-8-0	వైద్యగ్నిధములు	
రోషనార 1-4-0	అయ్యర్వేదసారసంగ్రహము	0-12
గులోబకావళి 1-0-0	శతలేహపాకప్రకాశిక	0-8 0
ఫసన్ బకావళి అ నుం 1-0-0	నాడివరిజ్ఞానము	0-8-0
శ్రీకృష్ణవిలాసం 0-12-0	పానీయకల్పవల్లి	0-4 0
గర్వభంగము 0-10-0	ధన్వంతరీ విజయము	0-10 0
జయంతజయపాల గ కా 0-10-0	సేత్రదర్పణము	0-8-0
పాండవాజ్ఞాతవాసము 0-10-0	నవలలు	
లంకాదహనము 0-10-0	రుద్రములేవి	1-8-0
పానుకావట్టాభిషేకము 0-12-0	తారాబాయి	1-8-0
భక్తరామదాసు 1-0-0	కాళిక	1-0-0
ద్రౌపదీమానససంరక్షణము 1-4-0	జయచంద్రవిజయము	1 0-0
భక్తక బీరు కా స 1-4-0	మానసింగు	1-8-0
మాలతీ మధుకరము 1-0-0	వీరాబాయి	0-14-0
శ్రీకృష్ణతూలాభారము 0-12-0	వరమహంసచరిత్ర	1-0-0

శ్రీరస్తు

జయంతజయపాలము.

గ్రంథకర్త

రి కి పా టి డా మే శ్వ రా య పు గా రు

ప్రకాశకులు

సి.పి.రమణయ్య, చిండుబ్రదరు

చేపనల్ ముక్కుడిపా

రాజమండ్రి.

ప్రచురితము (చ)
మొదటికూర్పు.
ప్రకాశనము

స్కేపులండు కో., లో కె. సుబ్బారాయుడు అండు బ్రదర్సు

వారివలన ముద్రితము.

1924

కను ఈపు స్థకము తాలూకు శాశ్వత రక్షణము
 హక్కును పొందియున్నాను. కాని గురిది క్రింద
 పద్ధతులను గురించి యేవిధమున మార్పుచేసి
 వేయి నీనయడల నాశ్చర్యము ఈ శాఖలగును. యానా
 ప్తము గా సెలముల కుపయోగించునారు. మూలమున
 పాడి ఆడవలయును. పట్టవస్తు,
 టి. పి. రమణయ్య బిడర్సు.

ఉ. ఎవ్వడు మూడుగోకముల నేలుచు బోచి భరించుచుండెనో ?
 ఎవ్వడు యాజగంబు సృజి , యిచ్చెను? చాణుల స్పృహజేసెనో?
 ఎవ్వడు పూలుగర్తి? పరి ? మేల్వరుడెవ్వడో? సోకామూకలన్
 ఎవ్వడు గ్రుంచెనో? సురల ? కెవ్వడు వాతాయు వాసినేడెదన్.

కవిశిరోమణులారా !

ఈజయరాజయచాలనాటకంబు నిదివరకు మహారాజశ్రీ ఆక
 శ్చ సన్మనారాయణగోష్ఠిచేరు, తదితర కవిశ్వులచేతను రచియింప
 బడెను. శ్రీ తిమ్మ వెంకటరమణ సోదరుల పోత్తాచాముజేతను,
 నాగేశ్వరిల పోత్తాచాము, కేశవగారు, నాగేశ్వరిల కేశవగారు, రస
 వాతాయు, వాతాయుగారు, తదితర కవిశ్వులు, ఇదియే నాచే
 వాతాయుగారు కవిధను వాతాయు. అందులను నాచే పరిమళమును,
 పరిమళముగానవ్వయదోషంబులు ఉపయోగము. అట్టివిగలవేసి నాయుగం
 గుండువారిచే తేలిపినచో ద్వితీయ ముద్రాణమగును సవరించుకొనును.

ఇట్లు

సుజన విధేయుడు

(గ్రంథకర్త) గురికిపాటికామేశ్వరరావు.

ఇందువచ్చు పాత్రలు

పురుషులు

- జయంతుడు—కళ్యాణపురాధీశునికుమారుడు.
- 1 జయపాలుడు—జయంతునిమిత్రుడు.
- 2 చిత్రకేతుడు. —పాంచాలపురాధీశ్వరుడు.
- 4 వీరసేనుడు—చిత్రకేతునికుమారుడు.
- 5 జయవర్మ—చిత్రకేతునిమంత్రి.
- 6 వెంకడు—ప్రభావతివిటకాడు.

స్త్రీలు

- 1 చారుమతి—జయపాలునిభార్య.
- 2 సుగుణవతి—చిత్రకేతునిభార్య.
- 3 మధురవాణి—చారుమతిచెలికత్తె.
- 4 ప్రభావతి—జయంతునిభార్య.
- 5 మోహిని—కళ్యాణపురములోని వేశ్య.

శ్రీ

జ యం త జ య పా ల ము.

నాంది.

౯. బాల్యమునందె తాటకిని శ బట్టి వధించి తపస్వి యజ్ఞమన్
దుల్యములేక గాచి తన శ దోర్బలశక్తిని జూపి జానకిన్
బాల్యమునందె బట్టి దను శ వంశవివాశ మొనర్చినట్టి కొ
సల్యకుమారుడెప్పుడును శ సభ్యుల కిచ్చునుగాక సంపదల్.

(నాంద్యంతమునకు)

సూత్ర—నటీ! నీవు సత్వరంబిటు లొకమారు రమ్ము.

నటీ—(ప్రవేశించి) నాథా! తామీదినము నన్నింత వేగమే రాబని
చింతలం బేమియో నేనెరుంగ వచ్చునా.

సూత్ర—నేడసంఖ్యాకులగు సభాసదు లిచ్చుకొకి వచ్చియున్నందున
నొకనాటకము బ్రదర్శించి వీరిని సంజ్ఞా హంతరంగులుగా జే
యనుదేశించి నిన్నిచ్చుకొకి బిలచితిని.

నటీ—అయిన నే నాటకము బ్రదర్శింపఁ బూచితిరి?

సూత్ర—జయంత జయపాలము'ను నాటకము.

నటీ—ఈనాటకము జాలమంది రచించిరని శోచుచున్నది. అందు
నిప్పుడు బ్రదర్శింపఁ జూపు నాటక గ్రంథకర్త నామధేయ
మేమి ?

సూత్ర—

౧౦. వెంకటరత్నధీరునకు శ వెండియు సావితరమ్మ సాధ్యకిన్
పంకజలోచన : వినుము శ ప్రజ్ఞగలట్టి కుమారుడితడే

యంకిలి లేనివాడు ఘన శ్రమైన కవిత్వపుభారయందు ని
స్పృహమతిన్ రచించెమన శ్రమవిశాలవినితిబుద్ధిచే.

తే గీ. సర్వసద్గుణ దీతడు శ్రమదయ హృదయు
డవని నిలని కామేశ్వర శ్రమరావటంకు
నాటకము వ్రాయనూతనం శ్రమబైనగాని
కొత్తగా దీతఁడీ జన శ్రమగుణలకెల్ల.

నటి—ఓహో! కామేశ్వరరావా? ఇతఁడు బాలుఁడే. ఇతఁడెట్లింత
మంది ప్రేక్షకుల నానందాంబుధి నోలలాడింపఁ గలడు?

నూత్ర—ప్రేయసీ! ఇతడు బాలుడనియూ నీయభిప్రాయము? ఇతడు,
చం. వయసున పిన్నయయ్యుడన శ్రమభాగ్యవశంబున రామచంద్రునిన్
భయపినయంబు చేత భువి శ్రమభార్గవజేయుటవల్లచున్ సజా
ప్రియమున నీతనిన్ గవిత శ్రమవెక్కువిధంబుల నాశ్రయించి తా
జయముగ నుండగలెను వి శ్రమచారములేకను నీజగలులో.

మరియు,

ఉ. ఓసుదతీమణి! వినుము శ్రమయొప్పుగవ్రాసెను దీని గట్టి య
భ్యాసముఁజేసి సర్వగుణ శ్రమపండితవర్మల నాశ్రయించి యా
యాసమటంచు నెఱచక యొ శ్రమయముగా మృదువైన శ్రమైలిని
న్వాసిగ నీజయంత జయ శ్రమపాము నెల్లరు సంతసింపగన్.

శా. పాతివ్రత్య మహత్వమెట్టిదియొయొ శ్రమస్వరంగవ్రాసెన్ యిటన్,
నీతిన్ లేకను భర్త వీడి యతనిన్ శ్రమయెడ్పించు కాంతామతిన్
భీతిన్ లేకను దిట్టి పోసెనిట, సంత్రీప్రీతిన్ జగంబుదునన్
ఖ్యాతిగాంచెడి స్నేహమున్ దెలిపెనిం శ్రమదాహ! యనన్ ధీరుడై
కాపున మనము సత్వరంబునఁబోయి పాత్రలను సిద్ధముఁజేయు

దము రమ్మ.

(నిష్క్రమించిరి.)

శ్రీరామ.

జయంత జయపాలము.

—❦—

వృధమాంకము .

జయంతుడు, జయపాలుడు, సౌనేకము (ఉద్యావము)
జయపా—మిత్రమా, యాప్రమదావన సౌందర్యము గాంచితివా?

సీ. ప్రమదావనమునా నీ ఫలియించి నీ పండ్లు
పసిడివర్ణము కాంతి నీ స సగుచుండె
సిందూర రేఖల నీ చిగురాకులన్నియు
నెమ్మిక్కిమ్మలపైని నీ నిండియుండె
పలుపిథఫలములు నీ భక్షించి పక్షులు
యెగురుచుండెను మింట నీ నింపుగాను
రతనాల మించుచు నీ రాలుచుండెను పూలు
వికసించి యెంతయో నీ వింతగాను

తే. గీ. గలిగి యత్రములెన్ని యో నీ వెలుగుచుండె
నివ్వనంబు కాన, మిత్రమా, నీ యిందు నందు
నాగి విహరించి మదిని యా నీ సంద మొంది
గృహము జేరంగవచ్చునో నీ కోమలాంగ.

జయం—సఖా, యీసరోవరముఁ గాంచుము.

తే. గీ. జలము ప్రవహింప కాంతిచేఁ శ్ర గలువపూలు
వెలుగుచున్నవి కొలనందు శ్ర వింతగాను
మారుతంబులు వీచెనో శ్ర మగి మరేమొ!
వెలుగుచున్నవిపూవులు శ్ర మెరుపుచేత.

అహ! ఏమియీ నీటివర్ణము!

తే. గీ. కనకమేకాచి పోసిరో శ్ర కాక కలువ
దళములే నూరివేసిరో శ్ర జలమునందు
పసిడినీరును పోలుచు శ్ర పారుచుండె
చూడచూడంగ చుదికెంతో శ్ర సాంపుగల్గె
బాగారుకుసుమముతో యన్నట్లు జలమున వికసించి పక్కి
శించుచున్నవి.

జయపా—మిత్రమా !

తే. గీ. రాత్రిబవలును గాలిచే శ్ర రాలినట్టి
పూవులన్నియు రతనాల శ్ర పూవువోలి
వెలుగుచున్నవి నీటిపై శ్ర నలవికాక
నందనోద్భావ మనగ నా శ్ర నందమొదవె.

జయంతా! ముందున్న తావులకుఁ బోదమురమ్ము. (నడిచి)

జయం—మిత్రమా ! అప్పుడే పొద్దు కుంకుచుండెను. ఇందున్న
చీకటి పడదా? అటుపిమ్మట నింటికేగుట సాధ్యము.

జయపా—మిత్రమా, యీరేతి) యిందునేపరుండి మలయమారు
తంబునఁబడి సుఖంపవచ్చును.

జయం—సఖా ! చూచితివా కుసుమసువాసన. ఈవనము స్వర్గము
వోలె స్ఫురించుచుండెను. ఎందుజూచినను కోకిలనాదంబులే
గదా ! ఏవైపుజూచినను వాయువే కదా ! మనము యీ

రాత్రి యీ భవనముననే విశ్రమింప వచ్చును. మిత్రమా !
ఆనైపుమాచి సంహరించుము.

సీ. మంవార పూలలో శ్రీ మకరంద మంతయు

తేనెటీగలు పీల్చి శ్రీ తేలుచుండ

చిగురాకులన్నియు శ్రీ చిలుకలు భక్షించి

గూండ్లకేగుచు నుండె శ్రీ పండ్లతోడ

మందమారుత వీచె శ్రీ మనసెంతో హాయిగా

విలసిల్లు చుండెను శ్రీ వేడుకాడ

బంగారు తగటులై శ్రీ రంగైన కొండలో

రాకేందుడెంతయో శ్రీ రమలుచుండ

తే. గీ. రంగుల పక్షులెన్నియో శ్రీ కుంగుచుండ

మబ్బులన్నియు విరళమై శ్రీ మాయమయ్యె

తారలన్నియురజములై శ్రీ చేరుచుండ

భళిర ! పుద్మవనమెంతో శ్రీ వెలుగు గలిగె.

నవా! వెన్నెలరేడు యాకాశమున ప్రకాశించు చున్నాడు అప్పుడే
రాత్రి ప్రవేశించెనే ?

ఉ. వెన్నెలరేడు యిప్పుడీల శ్రీ వెన్నెలనిచ్చుచు నీవనంబులో

దిన్నెలుపైన కాంతియును శ్రీ దేటగనిచ్చెను తారలన్నియున్

గన్నుల కింపుగాగ హిమ శ్రీ కాంతుని చుట్టును చేరుచుండెనో

దిన్నెలపై సుఖంబుగను శ్రీ దేటగనందు బహుడవచ్చునో.

జయపా—మనము యిక్కడనే కాలయాపనము జేసినతల్లిదండ్రులు
శోకింపరా ! అదియుగాక

తే. గీ. పాము పురుగులు నోటలో శ బ్రాకుచుండు

మెత్త లేమియు లేవిల శ మేలుగాదు

మంచిన్నేలైన లేదింక శ మాటవినుము

చనుడ మింటికి రమ్మింక శ సరస సఖుడ.

జయం—మిత్రమా ! నామాట వినవా? ఈరేత్తియిందు పరుండవలె

నని వాంఛ గలిగెను. విశ్రమించెదమా ?

జయపా—సరే, నీయిచ్చవచ్చినట్లు చేయుము.

(సిద్ధించిరి)

(మోహిని పరీక్షించుచున్నది.)

(తనలో) మహారాజగారు నన్ను బిలపించి జయంతజయపాలు రమైత్రీ నెట్లయినను భంగముచేయుమని యాశించిరిగదా? (జయం తజయపాలురజూచి) ఇరుగో వీరిక్కడనే నిద్రించుచున్నారు. వీరు మేల్కొనిననోడనే గలుసుకొని మిత్రభేదముగలిగింపవలెను. ఆ హా! యేమి శ్రమన్నారాయణునియొక్కసృష్టి! మనుష్యుడొక్కక్క రీతిగా మెలగుచున్నాడుగదా! పరీక్షించనిర్మాణము యెంతయో గూ శ్రమముగలుగజేయును. ఎందుగాంచినను విటునియొక్కవిలాపము లేకదా! ఈగడనకత్తెలు యెన్నియో, మాయయంత్రములుబన్ని యెంతవయిరాగ్యము బూనినవారినైన సరే లోబరుచుకొని వారిదాసు లుగ నొర్రుకొనుచున్నారు. మాయదేవములు బన్ని విటకాంక్షులవం చించిధనమెంతయినను పొందుచున్నారు. అనేకమిత్రభేదములు కల్పిం చుచున్నారు. చేయరానిపనులుచేయుచున్నారు. యెంతయోద్రవ్యముయ వలీలగ సంపాదించుచున్నారు. విటులకు బాల్లిబాల్లి ప్రేమలుజూపి వారిమీద కాంక్షవహించి లోబరుచుకొనుచున్నారు. అట్టిమయుగమిందు వారు యీజగంబునగలరే?

తే. గీ. మాయలెన్నియొబన్దుచు శ్రీ మాటఁజెప్పి
రాజయినగొప్పవాడేని శ్రీ ప్రముఖుడయిన
నిల్లుమాన్యముచిటికలో శ్రీ గుల్లఁజేసి
పంపుచున్నాము యింటికిఁ శ్రీ గంపుతోను.

కావున రాజుగారియనుమతి ప్రకారము వీరిమైత్రీ పాడుఁజేయవలెను.
వీరు నిద్రానుంచితేచవరకు యీప్రతిభా పక్కదాగుండెదగు.
(నిష్క్రమించును)

జయం—(మేల్కొంచి) మిత్రమా! లే, లేము.

జయపా—(లేచి) సఖా! యేమి పిలిచితివి.

జయం—(అకాశమునచేయిజూపి) మిత్రమా! చూడుము.

తే. గీ. తారలన్నియువిరళమై శ్రీ జారుచుండె
దీప్తిప్రకాశమునశశికిని శ్రీ దీపములకు
కులకుచున్నవి పక్షులు శ్రీ పంజరముల
లెమ్ముయింటికిఁ బోదుము శ్రీ యిమ్ముగాను.

జయపా—జయంతా, అవును తెల్లవారెను. రాత్రియంతయువినరాని
పాడుకలనుఁగంటిని మిత్రమా వామనంబున నేదియో, సందే
హముకలుగుచుండెను.

జయం—వయస్యా! ప్రాణమిత్తుండగు నేను నీకు యుండగా నీకు వ
చ్చెడిలోలేమి?

తే. గీ. ప్రాణమిత్తుండ! నీవింక శ్రీ భయముఁబడకు
సర్వకష్టములండును శ్రీ సాయపడెద
కలదే? మైత్రీనిమించిన శ్రీ విలవవస్తు
వేదియైననుభూమిలో శ్రీ నిదియుఁగాక.

జయపా—అవును. మిత్రమా, స్నేహమునకు మించిన శ్రేష్ఠమైనవ
స్తువీజగంబునలేదు. అందుమనమైతిని గూర్చి చెప్పుటకుఁదర
ముగాదు. ఇంగముగఁగినను స్నేహమువిడువకుండ యుండుట
యే మిక్కిలి శ్రేయము. ప్రాణమైతిని విడదీయుటకు నెకరి
వనిగాదు.

జయం—మిత్రమా, వేయేల, యిదియొకరివలననగు కార్యము కాదు.
మనస్నేహము, పంచభూతములలాగున స్థిరముగా పృథుచ
మున వెలుగుచునుండవలసినదే.

చ. దినమణి వేడినంతయును ॥ దీప్తినితగ్గినతగ్గుగాకభూ
రణములు వచ్చి లోకమును ॥ గాజనుగల్పిహరించుగాక చూ
జనకుఁడు నీకు నాకు సర ॥ సుబులు వద్దనిచెప్పుగాక, నీ
వినుమికనీదుమైతిమది ॥ వీడనుపల్కితివైవసాక్షిగా.

జయపా—ప్రాణమిత్రమా! నాకును గావలసినది, యిదియే!

(పవేశము)

(మోహిని యీకింది పద్యము పాడుచున్నది.)

తే. గీ. రూపురేఖవిలాసము ॥ చూపునంగు
మన్మథునిబోలియుండిరీ ॥ మాన్యచరులు
నోటిపల్కులు తేనెలు ॥ నూరుచుండె
పోయిమైతినిచెడిపెద ॥ మాయగాను.

జయం—మిత్రమా, ఆమృదుతరకంఠస్వరంబెవ్వరిది? పాటపాడుట
యేకాదు. అడుగులుచప్పుడుకూడ విశవచ్చెను. (మోహినియొ
దురపడును)

మిత్రమా! అటుగాంచుము.

చ. నడకలుహంసజాలిరతి శ్రీ నాట్యముచేయుచువాలుగంటితా
వడివడిపుష్పమూలికలు శ్రీ బట్టికరంబున బటపాడుచున్
నడుచుచు వచ్చుచుండుట శ్రీ నాతినిజూడుమనంబునందునీ
పుడమినినుండిశీసతిని శ్రీ జాలినకాంతలుమిత్రరక్షమా.

తరుణిశరీరసౌందర్యము చెప్పటకలవికాదు. అటువంటి శ్రీజనరత్న
ములు యీపుర్వీయందు నుంటిరా!

చ. కనకపుబ్బామ్మయో! మెఱపుశ్రీగాంతయో? చంద్రానిను పురేఖయో!
వణియారత్నదీపమో! ను శ్రీ పర్వసతీమణినుందరత్నమో!
వనజదళాయతాక్షిపది శ్రీ వందలుయిచ్చినసంభవించునే
కనకనిభాంగికంజముఖ శ్రీ ఖంజరలోచన, ప్రాణరత్నమా.

మిత్రమా! యీతరుణీరత్నమును నిప్పుడు కరవుదీర, చూడుము.

పీ. వసిడియంభోజమో! శ్రీ శశిశేఖరింబమో!

ముత్యాలమెరపుయో! ముద్దుమోము
నీలమేఘంబులో! శ్రీ దొలకరించినతీగో!

భూలోకరంభయో! శ్రీ పాలతిమిన్న
ఖంజరీటంబులో! శ్రీ కలువపూరేఖలో!

విరజాజదళములో! శ్రీ వెడదికనులు
రతనాలపూవులో! శ్రీ రాకేందుమెరపులో!

దంతంబుచెక్కులో! శ్రీ దంతసరులు

గీ. వసిడిదేహంబు, వగడంబో! శ్రీ సులముమోవి
రత్నమో! వజ్రమో! పూవో! శ్రీ రజనినగవు
తక్కు బెక్కులుగల్గెను శ్రీ తరుణిమిన్న
చూడమికభూమియందాన శ్రీ చేడిరూపు.

భగీరా యాయందుముఖ సుందరవదనారవిందము గాంచునోడనేయ

మందానందకందళితహృదయారవిందుడనైతిని ఇట్టిరాకేందుముఖ
నిగూడనిజన్మమేల? మిత్రీనూ, యీమె యెవరోయడుగుదమా?

జయపా—పరస్త్రీ సంభాషణమేల?

జయం—వేశ్యకదా!

జయపా—గడనకత్తెయని యెట్లుగుర్తించితివి,

జయం—యెట్లా?

తే. గీ. జారుపైటనువేయుచు శ సర్పచుండె

కోరచూపులజూచుచు శ గులుకుచుండె

తఘకుబెఘకులు గలిగెను శ తరుణియెంతో

వేశ్యగానువ్వుచుండెను శ వేశ్య. యీమె.

జయపా—సఖా, యివ్వకు, సంసారికి, సానికిభేదము తెలిసినదా? నా
ట్యక్తైలుయెంతయో మోసగాంబు భూలోకమున యిదియే
నీచజన్మము. అట్టివారిని పలుకరించుట శ్రేయముగదా.

జయం—వారిదియెందుచే నీచజన్మము?

జయపా—వారు పొట్టకై యనేకనీచవృత్తులుచేయుచు విటులనులోబ
రుచుకొని, యనేక మిత్రీభేదములు చేయుచున్నారు.

జయం—దానికేమిగాని, యీజ* దేశముదరిశాందర్యము గాంచినతో
డనే నామనంబామెకైగుండుచున ది. కావున, వేటికేయిదా
నింటికేగుదము?

జయపా—హర, హరా! యెంతమాటాడితివి

మ. అకటా యెంతటిమాటలాడితివిహా! శ హామిత్రీయేమందునో

యికనీకిట్టులభావ్యమేమదినియీ శ యుతిన్రమించంగనీ

కొకమాటన్ వినిపించెదోవినుముయ శ న్యోన్యంబుగానుండెనో

యకటా శ్రేయమెసాధ్వనిన్ విడచియ శ న్యాయంబుకున్ బోవుటల్.

మిత్రమా! ఈ ఘోరమైన కార్యమాచరించుట భావ్యమే? కురూపియైన నను యగ్నిసాక్షిగఁ జెండ్లాడిన భార్యనుఁ బాసి పరవనితనుగూడు సంపదాయమే? నీవిట్టులరట్టుల పాలుజూచ్చుట భావ్యమా? శూరశిఖామణిపై మనసారదైవసాక్షిగా వివాహమాడినసాధ్వని వీకుటక్షేమమే. నీరజనేత్రినింగలపాలుజూచ్చదే? ప్రాణముల బలాత్కారముగా వీడదే?

జయం—సఖా! పరవనితకాదగదా! వేశ్యనుగూడుట భావ్యము కాదా?

జయసా—మిత్రమా! వేశ్యలబుద్ధిగమసింపుము.

చ. ఒకనికి జేయిసాపునుమ శ్ర రొక్కనిజూచినకన్నుగీటునిం
 శాకనికిమాటచెప్పుచుమ శ్ర రొక్కనితో సరసాబులాడునే
 రొక్కనికి వింతచెప్పును మ శ్ర రొక్కనికింగబురంగపురిందులో
 నెక్కడును లేకుదా? కిప్రి శ్ర యుండుమరెవ్వఁడా? రత్నమిత్రమా.

మరియు

తే. గీ. ధనమునట్లున వెంటనే శ్ర దయనుజూపి
 యఖిలద్రవ్యంబులాగును శ్ర యాశతోడ
 ధనములేదనిచెప్పిన శ్ర దారిజూపి
 పంపుచుండునుయింటికి శ్ర పడుపుజెలియ.

వెండియు,

తే. గీ. మాయమాటల నెన్నియో శ్ర భావమందు
 గలిగియుక్తులుఁబన్నుచు శ్ర గడవకతై
 విటునిలో బర్చుచుండును శ్ర వేశ్యమాల
 తేనిపూసిసకత్తియు శ్ర సానిచూపు.

వేశ్యలుమాయయంత్రములచే నిండియున్నారు.

జయం—

తే. గి. కలముబోనిమ్ము బాధల శ్ర గుఱవనిమ్ము
అగ్ని వేడి వదలనిమ్ము శ్ర నల్గినింక
నిమ్ము, జనకుడు దూషింప శ్ర నిమ్ము వేశ్య
మైతి బాయుచు విచమింక శ్ర మిశ్రీ చేరు.

జయపా—వైశ్య! వేశ్యంగనలపొందు హేయముకదా? అట్టిసీత
యజ్ఞాంబులోబడుట నిచమకాదే!

జయం—

ఉ. చూచితి నెందరొములుల శ్ర చూచితి నెన్ని యె పట్టణాంబులన్
జూచితి నెందుజూచినను శ్ర సుందరిలోలెను ముద్దుగుమ్మలన్
వాచపక్షైన లేచిపెరు శ్ర నాంభనుగల్గిత నామనంబుగో
నీచకులంబుగాని మరి శ్ర నిందలువచ్చివ నీమె గూడెదన్.

అనేక సుందరులనుఁ జూచితిగాని, యాయుండచందంబులుగల యెందు
ముఖని యెందును గాఁ లేదు. ఈభాగ్యమాణిని వీక్షించినతోడనేమరుం
డు నాపై పుష్పములు వెదజల్లుచున్నాఁడు.

జయపా—అయ్యో! నీకితసేపునుంచెయ్య నెన్ని యో సీతులనుపడేశిం
చుచున్నను నామాటలెక్కింపవేల?

తే. గి. వినుము కడసారి చెప్పెద శ్ర వినుమువినుము
వేశ్యగూడంగ భావ్యంబె † వైశ్యనీకు
మానుమింకను యీబుద్ధి శ్ర మాన్యచరితి
చెప్పుచుంటిని మనసార శ్ర చెలియకాడ

పెద్దలచే సాయంబుగఁ జూడబడు వేశ్యజాతి నేలనమ్మెదదవు. సకలసౌ
ఖ్యసంపదలను బాడుసేయుటకు మాతృతపసుచున్న వేశ్యమాటలనే
ల వినియెదదవు. క్రితంచమంగు సర్వప్రాణులచేతను దూషింపబడు
చు నేటివఱకు నీచకులంబని యెంచబడుచు, మాయగాండ్రని యెరింగి

యు, శరీరసౌఖ్యము, బాడుచేయు వారనియుఁ నెరిగి వారిమోహవేశమునఁ బడెదవేల? గొప్పకులంబుఁ జన్నించి కుటిలమానసుల మాటలలోఁబడియేల మునింగెదవు. బంధుమిత్రములకు విరోధులైనవేశ్యకాంతల నేలనమ్మెదవు వారిమనోభావము నెరుంగవా? వారితియ్యని పలుకులకేల యాకర్షింపబడెదవు. గాఢాంధకారమున నేలసంచరించెదవు వారికి యేల లోఁబడెదవు. అగ్నిసాక్షిగఁ బెండ్లియాగిన సతిని బాముదువేల? చాలు, చాలు, యింక నీవా సంగతులుగట్టిపెట్టుము.

మోహిని.—(తఃతో) అదిగో! రాకొమరుండును హితుండును యేదియే ముచ్చటించుచున్నారు. నేనుకయుక్తిబన్ని యేమగునో యీప్రాంతంబులడాగి పరీక్షించెద. (ప్రకాశముగా)

తే. గీ. వినుమా విజయపాల రమ్మింక నే వేగరమ్మ
మంచి కాటను చెప్పెద మాన్యచరిత
కదిలి రమ్మింక కాంక్షము నే కరువుదీర
దెచ్చుచున్నను వింతను నే చెవినియొగ్గు.

(జయపాలుఁడు పోయి వారాంగున కలసి మాటలాడును.) (వారాంగున చెవిలోనేదియో చెప్పి నిష్క్రమించును.)

జయపా—ఛీ! కలటా! స్త్రీకాబట్టిబ్రతికి పోతివి.
(కోపముతో) తే. గీ. అడుదానవు కాబట్టి నే యరిగిపోతి
నీవె మగవాడ వైననే నే నిలువుగాను
చీల్చి మాంసము రుధిరము నే పీల్చువాడ
అకట! యెంతటి కుటిలవే నే యాత్మయందు.
(అని జయంతుని సమీపించుచున్నాడు)

జయం—

మిత్రమా? నిన్నావేశ్యాంగన యెందులకుఁ బిల్చె?

జయపా— ఏమియు లేదు, యేదోరహస్యము చెప్పెదనని చెవిలో “వ
 డ్లగింజలోబియ్యపుగింజ” యనినుడివి తనదానితానుబోయెను.
 జయం— ఏమి, అట్లు చెప్పిబోయెనా? యీమిత్రభేదముగలిగించు మా
 టలు యెప్పుడు నేర్చుకొంటివి?

సీ. మాటలెన్నియొగల్గి శ మర్మమెంతయొనేర్చి
 మసలుచుంటివి నీవు శ మాన్యచరిత
 వేవ మెంతయొగల్గి శ భాషలెన్నియొనేర్చి
 వెలుగుచుగటివి నీవు శ వేషకాడ
 నిజమైనమాటలా శ నిజముగాజెప్పుము
 కల్లయెప్పుడు వద్దు శ యుల్లమందు
 మోసపోయితి నేను శ చేసితి స్నేహంబు
 బుద్ధితక్కువచేత శ పొగరుబోత

తే. గీ. అట్టినివింక నన్నింక శ ముట్టజోకు
 చూడకూడదు నీమోము శ చెడుగుబుద్ధి
 చెంతనుండియు పొమ్మింక శ చెడుగునీవు
 చెప్పుచున్నాను మనసార శ చెవినియొగు

జయపా—మిత్రుడా? నీపాదసాక్షిగ నిజంబువల్కితిని. ఇం దేమియుగల్గ
 లేదు.

తే. గీ. అనలసాక్షిగఁ బల్కెద శ విచమునీవు
 కల్లచెప్పటలేదింక శ యుల్లమందు
 మోసగించిన నాకింక శ ముందు ముందు
 అనలవాంఛయె పొప్తించు శ సఖలచరిత

నేను అగ్ని సాక్షిగ బల్కుచున్నను నాయందుదయ లేదా. నాసంగతినెరిం
 గియు నిట్లెలవల్కెదవు. దైవసాక్షిగఁ దెలుపుచుంటి నే.

జయం—ఓరిమిత్రద్రోహి, నీసంగతియెరుంగక మోసపోతిని. ఆహా?
కాలమెంతలో మారెను. టక్కు మార్చి విద్యలనభ్యసించితివా?
ఆరచుణిమణిని గూడ్ల దలంచి యశ్రవాక్యము లాడెదవే!

తే. గీ. మోసపోతినియెరుంగక శ్రీ మోసకాడ

పాణిమిత్రుడవంచునా శ్రీ భావమందు
దలచి యారీతినుంటిని శ్రీ ధాత్రీయందు
నట్టినను నీవుముంచితి శ్రీ వర్ధిలోను

జయపా—(స్వగతము)అక్కటా యామాయలాడి, యెంతి కాఠిన్యం
బువహించియొదిత్రంబు బన్నెనోగదా? ఆహా? ప్రపంచమెంత
విరుద్ధముగా నుండెను. అయ్యో! నాయుదేవుడునునిందవేయ
ని ప్రీయమిత్రుడిట్లు బల్కుచున్నవాడేమి? యేమని యాతనితో
జెప్పను. (ప్రకాశముగా)

చ. ఎరుగను దైవసాక్షిమది శ్రీ యిట్లునచింపగ న్యాయమాన? నే
నెరుగకపోతి పిల్వ, చెడు శ్రీ యింతయు నిందలపాలుజేసెనో
కరిగెను నాహంబుకడు శ్రీ కత్తువహించితివేలనాదుపై
సరసున తల్లినుంచి మది శ్రీ సాక్షిగ పల్కెద నమ్మమిత్రమా.

సఖా! పంచభూతముల సాక్షిగ వచింపుచుంటి. సతితోడుగా పల్కు
చుంటిని. నామాటనమ్ముము.

జయం—దువ్వుబుద్ధి!

తే. గీ. ఏల బొంకెడు మాటలు శ్రీ కులటవీవు
కూడగా నెంచివేశ్యను శ్రీ నుడువుచుంటి
బొంకుమాటలు యేటికి శ్రీ బొమ్ము పొమ్ము
రంకులాడియు నేర్చిన శ్రీ బొంకులాట

అట్టిసీపు నన్నేల కదిపెదవు. ఎంతటివారికైనను గుడ్డులాడి వేశ్యనుజూడ గనే యీపొగరుబుద్ధి పుట్టకపోదు. ఆహా! చిన్నతనమునుండియు నమ్మి నేను మోసపోతిని. ఆహా! నీబుద్ధియెంతలో మారెను.

జయపా—(తనలో) అయ్యో నేనేమిచేయుచును? నాకు దిక్కెవ్వరు?

పంచభూతగులారా! మీరైననుకోర్కొద్దుడు. దైవమా, చూ పద్బాంధవా! యెందుగటివి? ఈశ్వరా! నన్నేల దయజూడవు అయ్యో నేనేమియు నెరుగనే ఆమాయవేశ్య నన్నిట్లు సింధలపాలకోడివైచెను కరుణారసా! నన్నేలబాధ పెట్టెదవు? నూనృతవాదినగు నన్నేలచిక్కు పెట్టెదవు. అశ్రుము నాకేకోశమునను లేకు అనలసాక్షిగ భానాబు వెల్లడించుచుంటిని. నిష్కారణముగా నన్నేల రట్టుల పాలుజేసెదవు శివ శివా! నన్నేల నిర్బంధించెదవు. నేను మిత్రద్రోహిని కానే. సకల ప్రపంచ వ్యాపకుడవు. సీపు నూనృత మెరుంగివా? యెరిగియు నన్నేల యబ్ధిని యల్లలాడించెదవు? నీడిదిబావ్యనూ? అయ్యో ఎప్పుడైన ను నామిత్రుని గోత్రయందు ప్రవేశించి యాతని బుద్ధిమరల్చుము ఏల మిత్రభేదము గావించెదవు ఏలగుగన్యాయముం జేసెనవు! అయ్యో దైవమా ఈ పాడెవ ?

తే. గి. బాధఁబడుచున్న సాధ్యుకా రే పాడి సీపు

మనభంగముఁ బడుచున్న రే మానవతిని

ద్రోపిని బ్రోచి రక్షించి రే ధాతినిసంత

స్పృష్టిజేసి కృష్ణుడా! రే బ్రోవునన్ను

కావున యోదీనరక్షకా నన్ను కష్టములనుంచి తొలగింపుము అయ్యో నామిత్రునితో నెట్లుమాట్లాడిదను (ప్రకాశముగా)

తే. గి. మదిఁ నీవింక నన్నిట్లు రే బాధఁబెట్టి

పాపపుణ్యంబుఁబాడక రే భావమందు

కలుకుచుంటివి చెడుగైన నీ మాటలెన్నె

కరుణ గలుము రక్షించు నీ వగసఖుండ

జయం— ఏమంటివి? నూథా!

శా. బేరా! యెంతటి మోసగాడవురి, నీ త్వంజన్న నిప్పటిదా

మారా కాలినిగూడగాఁ దలచినీ నీ భావంబునన్ మార్చితే

కుంఠా యేమనిప్రేమనావు మదిలోఁ నీ గూఢంబునన్ దాల్చితే

పోరా పొమ్మిక పొమ్ముపొమ్ము మదిలోఁ నీ పోగాలమున్ వచ్చుగా
జడమతీ! నీవీ నాన్నేహంబును గూడ నక్కరలేకు నేటితో నాకును
నీకును విశేషంబు సరిపోయెను శాల్యవిత్తుడవని తలచెనున్న యీ
గీతిగా నేటివరకు చూచుచుంటివి పరిపంచమున బుటువ టి చెడుగులు
న్నారని దెలుసుకొనలేదు

జయపా—అయ్యో విశ్రాంతా! ఇంకిను కరుణగల్గలేదా? నీకేల

యీ బుద్ధిగలిగెను. న్యాయాన్వయములుఁ జూడనక్కరలేదా?

నాయగిహోవ మేమియునులేకు. నేనెప్పుడు మోసముకేయు

వాడనుకాను. అన్పరగూఁకువాడను కాను.

జయం— ఇంక నశిప్రసంగము చేయకు.

ఉ. చాలును చాలు నట్టిసర నీ సాలివి యేటికి మానుమయ్య నీ

బేలతనంబుబూని యవి నీ వేకుడనై చరియించినాడ నీ

పాలిటిన్నేహమింక చెడు నీ భావములబ్బును నీటముద్గో

శాలమాచేయకింక చెడు నీ సంగతు లన్నియుగట్టిపెట్టునూ.

ఇంక జనాబులియ్యక గృహంబునకు జనుము. ఈనాటితో నాన్నేహం
బు మాని బుద్ధిగలిగి యుండుము.

జయపా—సఖా! కర్ణకఠోరములగు చూటలవాడ భావ్యమా. అన్యాయముగాఁ

జూచుట శ్రేయమా? నాన్నేహము వొలగుట సాం

ప్రదాయమా?

మ. సఖుడా నన్నిటు లాడకేయమగునా శ సాఖ్యంబుగానుంటి మే
 ఇకమీదన్ సఖుడెవ్వడో వినుము నీ శ వేళాక భూమండలిన్
 అకటా చెప్పెద పాదసాక్షిగను య శ న్యాయంబుగానుండకో
 ఇకనన్నాడుము దిక్కులేరు విని నీ శ వేనన్న రక్షింపుమా?

గావున హితోత్తమా! నాయం దెప్పుడును దోషములేదు. నేనుదైవపాద
 ములఁబట్టి చెప్పుచుంటిని. నేనేమయునను దోషమాచరించినయెడల స
 ర్వకుటుంబ నాశనము జెందుగాక. నాయందు నవృత మున్నయెడల
 భూమాత నాక్షిలేదే! పంచభూతములులేవే! సర్వజగద్వ్యాపకుండు
 లేడే? నేనేమి యన్యాయము జేసిననునాతఁడుగాంచుటలేజే? నీతోటి
 బాల్యము నుంచియు మెలంగితిని నామానసము నీకు దెలియదా ?
 నాస్వభావము నెరుంగవా?

తే. గీ. సతినిబాసితి నీవెంట శ చరియుచుంటి
 తల్లితండులవీడి, నా శ యుల్లచుంగు
 మంచిభావంబు విలసిల్లి శ మసలుచుంటి
 నన్ను యిటు జూచుచుంటివి శ న్యాయమవునె? -

కటకటా? నేనెంత బ్రతిమాలినను నాయందు యనురాగములేదా?

తే. గీ. కుటిలవైతివి నీవింక శ కోమలాంగ
 బ్రతిమాలు చుండగ నీకు శ భావ్యమవునె
 నన్ను దూరుచుంటివి నీవు, శ నయముతోడ
 చెప్పుచున్నాను వినుమింక శ చెలిమికాడ.

అందుచే నీవు నాయందుఁ బ్రేమం గలిగి నాన్నేహ మాచరింపుము.
 జయం—ఓరి దోహీ

ఉ. మాటలు గట్టి పెట్టుము మొ శ మాటను లేకను బల్కుచుంటి స
 య్యాటములేల నింక విను శ యాత్మవచించె సఖుండ నమ్ముమో

నేటికి నాకు బోధపడె ర నేరములన్నియుఁ బొమ్ము పొమ్ము మా
బోటినిఁ గూడునుయ్య విను ర బూటపు నీవునువిష్కరించుచూ.
కాబట్టి నీవుపోయి యానారాంగనను గలసి సుఖంపుము. నాకడ యవృ
తమాడెదవా? నీకిదిపాడియో? నన్ను బ్రతిమాల పనిలేదు.

జయపా—హర హరా! యెంతమాట లాడితివి, నిన్ను బాసి నేనెందు
బోగలను. మిత్రమా! నామనంబు చరీక్షించుటకు యిట్టులాడి
తివా? లేక నాకర్మఫలంబేనా? నిన్ను విడనాడి క్షణకాలమైనను
యుండగలనా? నాపైయెంత యాగ్రహ మేల? పాపిష్టివా? నా
యందు గరుణింపుము

జయం—(తనలో) ఈ మర్దారూపు యెన్ని క్రూరకార్యములిదివరలో
నాచరించెనో గదా? ఈతని స్నేహము మరిగిపోసంపారకాధ్వత
కూడి వదలి యూచిని వోల మతిపోయి తిరుగుచుంటిని. కాన
యీలోజన మామృతవాగ్ముఖికిఁ గోలు సుఖంబుగా యుం
డెద

జయపా—హితుడా! నాపై యనుగ్రహించువా!

జయం—ఛీ! నోహి నీవామాటఁ దలపెట్టకుము. ఆహా! యెంత పని
యాచరించితివి. (నిష్కరించును)

జయపా—అయ్యో! దైవమా! మర్దానాథా యాపద్భంధూ దీనద
యాభూ! నన్నీరట్టుల పాలుచేయుట పాడియే! సకలధర్మముల
కు మూలకారుండవు అట్టినిపు నన్ను నికోపాగ్నిలో బడవేయుట
వ్యాయమా? నేనునీభక్తుడను కానా! నాయం దేమిలోపమున్నది.
నేనేమిక్రూరకృత్యము గావించితిని. నేనేమి చెడుగులుయాచరించి
తిని. నేనేమైనాదొంగ పనులను జేసితివా? దురవ్యాయములు గావిం
చితివా? లేక యన్యుతము భాపించితివా? నాపైకోపావేశము

బూనవచ్చునా! మాయలాశి వేశ్యభూతము మంతనములుబన్ని
యిట్లు గాఢాంధకారమున బడవైచి స్వలాభము చూచుకొని
పోయెను. ఆహా! ప్రపంచమున యెట్టివింతలు జరుగుచుండెనో
గదా? యెట్టి మహాపాపములు జరుగుచుచెనోకదా? అట్టియీ
మాయా ప్రపంచమునోప్పుట హేయము స్నేహితునకిష్ట
ము లేనప్పుడు యీపురమున నివసించరాదు కాన సన్యాసివేష
ము ధరించి నాయుష్టానుసారముగా నుదండు దిగి యేది యెట్లు
జరుగునో వరిక్షించెద (నిష్క్రమించును)

(వెంటనే మోహినిప్రవేశింపచున్నది)

మోహిని—నాతంత్రిము భాగునెర వేరినది వీరిరువురి మైత్రిని భం
గపరచినాను అవును ప్రాణస్నేహము పడదీయుటయెంతయో
శక్త కావలయును నేనట్టి మంతనములబట్టెను నేను కాహసిం
చిన కార్యము మరియొకరి వల్లనగునా! వేశ్యజాతియే భూలోక
మున గొప్పది అట్టి మమ్ముమిగిలినవారీ భూలోకమున గలరా?
నాపని నెరవేరినది కనుక రాజుగారిదగ్గర బహుమానముగొని
యెద.

(నిష్క్రమించును)

ప్రథమాంకము సమాప్తము)

జయంతజయపాలము.

ద్వితీయాంకము

పాంచాల పురము, ప్రభావతి పాదము.

ప్రభావతి(ప్ర)వేశించి తనకోరికటా! నానాధుండు వచ్చెను గదా! యీకొంక పాతముట పాగుటకును లేకున్నకారమునాగురవస్థయేకదా! యితఁగోనాధర్మమాముటికి రాడవలెంచితిగానియారీతిగాదలపలేకు. నేనుయాలస్యముననననాకెంతయోభీతిగానున్నది. ఆమేదరికి నాయుండు యేమికోపము సూధనించునోకదా! యేలనాకీ పాడుచుగను, సరే యేది ట్లుంజరుగునో గూఱొచ్చెద.

(జయంతుడు ప్రవేశించును)

జయం—ప్రేమనీ ముకనుమేల్కొంచియేముంటినా? నన్నునీచి దాపుగా రొను వత్సరములు గావచ్చెను. నేను నిష్కారణముగాదువ్వదుతు. మొకని పెంబబ్బెకొని నానాదేశములుసొచరించిచివరకుయాస్త్రీహితుడు నన్ను మోసగించగా నేనువిరోధముగావించి వేరైముటికి దిరిగివచ్చితిని. అప్పుటినుంచు నీ మీదమనసు గలిగి మీపురమునకు వచ్చితిని.

ప్రభా—నాధా యప్పుడేనిశిరాత్రిగావచ్చెను. దాదాపుగాగునుకండుగంటలయ్యెను. మేల్కొంచిన రోగమువచ్చునుగదా! వరుండుదమా?

జయం—చెలీ! నీయిష్టమువచ్చినట్లుగావింపుము.

(వరుండిరి)

(తెరవాలును)

(ప్రవేశము జయపాలుడు) (సన్యాసి వేషముతోనుండును)

అకటా దైవమా! యెంతపనిగావించితివి

ఉ. ఏమియొనర్చువాడ నిక శ నేదియొమార్గము వేశ్యగూడుటలే
 పామరుడైతి నేను మది శ పాపములెన్నియొ! యాచరించితిన్
 వేమరుపాటులేక హితు శ నెంతయుదల్చుచు, గామనంబులో
 రామునినే భజించుచు విశ గామములేకను మెల్లుచుంటినో.

అహ! యీరీతిగా సర్వకాలసర్వావస్థలయందును నాప్రాణ
 మిత్తుండగు జయంతుని సర్వమనియు నెంచి భజించుచున్నాడను. అట్టి
 పరంధాముడు గాముడు మామితృత్వము వేశ్యపూర్వకముగా భేదము
 చేసినాడు. అయ్యో! సఖా నిన్ను యెన్ని మారులు తప్పుకొనుచుంటివి.
 నీవేనాప్రాణమయి దైవమనియు నెంచి నీతోడనే సర్వదేశములు సం
 చరించితివి. అట్టి నన్ను నీవుయానాకు నిందలువైచి దూరరానిమాటలు
 నెన్ని భాషించినన్ను యొంటరిజేసి యీవీధులపాల జేసితివా? (ఆలోచిం
 చి) అయ్యోదైవమా! నీవేల నన్ను కరుణాజూడవు? అహ! కాలమంత
 యుగైక్కరీతిగా (డువ బోగుకదా? యొక్కరీతిగాగడుపుటకు యెవ్వ
 రిశక్తియుగాడుగదా? తృటిలో నేమిసాధించునో యెవ్వడగు గగలము.
 అహ! ఆవేశ్యవలననేకదా యీసన్యాసివేషముసంభవించినది అయ్యో
 దైవమా! నన్నేల న్యాకులపాలు చేసెదవు ఇది నీకు న్యాయమా? పృ
 థంచస్మష్టికర్తవై నావంటి యనురాగపాశములను నేరుపరచి యీ
 మహాసాగరమునముంచివైచి పైకిలాగుచుంటివి

తే. గీ. లోకములబోచు శుండివి శ లోకకర్త

ప్రాణులను సృష్టిచేసిన శ పరమపురుష
 నన్ను బాధమార్గంబున శ నడుపుచుంటి
 జెందలేనిక బాధలు శ నందలేనయ!

(అలోచించి) ఇదియేకదా! నాహితుడగు జయాతుని భార్యగృహము
అయ్యో యతనిపైనుండు ప్రేమానుబంధము వీడలేక యాతనివెంబ
డించి నేనును తిరుగుచుంటిని. ఎట్టకేలకు యాతని భార్యగృహము చేరి
తిని. అకట! యిష్టము నేనేమిచేయుచును? మాకు యీరేయి దిక్కెవ్వ
రు! దైవమేదిక్కు లేనివారికిదిక్కుకావున యీరాత్రియాయరుగుమీ
దనేబరుడెదను (పండుకొని) అయ్యోమిత్రుడా! మనమెంతయన్యోన్య
రాగంబున మెలంగితిమి. నేడుకదా నాకీనరవస్థలు సుభంచెను. హా
మిత్రమా!

మ. నిరతంబుఁ ఘనమైతిఁగోఁదిరిగినే శ్రీ క్షయిటనేయుండి నీ
కరలీలంబడిమెల్లితి. దినితిమె శ్రీ క్కంచంబులో, శయ్యలోఁ
బరమానందము నొగుచున్ గలసి నీ శ్రీ భావంబుగోనుంటి నీ
సరకంబున్ బడి మాడుచుంటినకటా శ్రీ న్యాయం బెనీకిట్టుల.

మిత్రమా నిన్ను బాసినదాదిగా నాకెట్టికష్టములుపొప్తించుచుండె
నో యూలింపుము. నన్నేల యీగురన్యాయములపాలుజేసెదవు. అనా
డు యెన్నియోసారులు బ్రతిమాలి యనలసాక్షిగ మనంబున
యేమియుకల్గవంబులే సర్వంబును నుడివినను నాపై కోపావేశంబున
యనేకిందలవైచిపోతివిగదా యీనాడు మొదలుకొని యీరీతిగా బా
ధలు జెందుచుంటిని.

సీ. కటికిరా నేలపై శ్రీ కష్టంబులొందుచు
శయనించుచుంటిని శ్రీ సారసాక్షి
సిద్ధిహాని నులేక శ్రీ నిందలెన్నియొ జెంది
తిరుగుచుంటిని నేను శ్రీ పురమునంగు
పడరానియిక్కట్లు శ్రీ పడుచునుంటిని నేను
కలనైనయెరుగను శ్రీ చెలిమికాడ
ఏనాడు పుట్టిగో శ్రీ యీనాడు పడుచుంటి
కలతలెన్నియొ నేను శ్రీ కన్నతండ్రి.

తె. గీ అట్టిననుసీపువిడవాడి శ యాత్మయగు
మసలుచుంటిమిత్తు? శ మైత్రిప్రీడి
యెన్నడైననునిన్ను నా శ కన్నులార
చూచు కాలంబుయబ్బునో శ సొంపుగాను.

సఖా! ఈదురన్యాయమేల సంభవించెనోయి?

చ. మెలగితి మొక్కప్రాణమున శ మేచులురెడుగ నొక్కయింటిలో
గలిగితిమయ్య పెద్దలయి శ కాలమునంతను నొక్కరీతితో
చలనములేక నేగడిసి శ సర్వమునికునధీనమైతివో
గలవర మొందుచుంటిసఖ శ కక్షవహించితివేలనాకుపై.

అట్టినన్ను సీపు దూరవస్థల పాలుజేయుచుంటి. ఇది సీకున్యాయమా. అకటా! దైవమా నామిత్తు? కింకను బుద్ధిమర్పితేదా? అయ్యో యిదియంతయు నాపూర్వజన్మనుక్సతము. నూనవంటి మనం బెల్లను పాడుచేసితివిగదా. చిత్తమునొక చుట్టనే భోజనముచేయుచు ప్రాణ మైత్రితో మెలగించున్న నామిత్తునినొప్పు వేరుపగచుటన్యాయమా? ఇదిసీకుభావ్యమా? అయినను కాలమెట్టివారికై నొక్కరీతిగా గడుపుట దుర్లభము. అయ్యో నేనెందుపోనునాడను. నాకింకెవరుదిక్కు. ఎప్పుటికైనను స్నేహితునితో గలసి సాభాషించుభాగ్యమువచ్చునా? ఆభాగ్యంబులేకపోయినను యాతినిముఖకమలదర్శనంబుచేతనైనను నా మనసులోనికోరిక నెరవేరునా? నామిత్తుడు లేనిదే నాకీసంసార మెందుకు? (ఇంచుకయూరకుండి) అయ్యో నిద్రాప్రసవమన్నను రాకున్నదే? అయ్యో! యింతవఱకును మిత్తునిగలిసినట్లయ్యున్నదే? ఆలోచించి చీ! యింకమునునమైత్రిని భంగముచేయుటకు కారణమీ వేశ్య భూతమేకదా? (మోహిని నుద్దేశించి) హా! యెంతటిపాపురాలవే. మామైత్రిని భంగముగావించి యేమిపుణ్యముకట్టుకొంటివి. స్త్రీవైతిగాన బ్రతికిపో

శివి. లేదా యాగాడే పున్న కాలువకుఁగట్టిపెట్టుకును. (జయంతని నుదేశించి) సఖా! జయంతా! పరిపూర్ణజ్ఞానసంకన్నుడవై నీవుకూడా యాయజ్ఞానాబ్ధిలో మునిగితివే? నామాటలు యిండుకైనను నమ్మకపోయితివి అక్కటా! వామైశ్చిత్తీతివా? వానాబనాలోను “మిత్రుడా నీవులేదే గురుమిత్రుడనను నీను కాలము గడుపజాలరు. నీవే నాకుదైవము, సర్వ”మని యుఁ జెప్పి నేను కూతుచ్చపువేశ్యనుజూచి నా మాటలుచాటగవక నుచిడనాడితివేల? అదియింకాక నీహనాడు పునునావనను గో అగ్ని నా ట్లిగ యెన్నియూపదలుచచ్చినను వీడనని నేడేలకాసితివి? ఇదియంతయు వేశ్యయొక్క మంతనముకదా. బాల్యము నుంచి యెంతయో మఁమనోన్యమునుండి యీనామ యిట్టియవస్థలుసంభవించి పుడు. నా మాటలు వేటిచేయవద్దా?

చ. విడపితిగితకాలమును శ్రీ కన్యచయగబులనెందకుండ ని
పుడని నీ గూత్సగభమున శ్రీ పుట్టినదాగినిగుమ్మెత్తి నే
విడుచితిలేక యుట్టిచేసి శ్రీ వేశ్యగుట్టికనా హింస త్రమా
విడచితి నాగ నే నామును శ్రీ పిఠా పూడిను నామనగబులో
అ. బాలోదః పుదీయుచప్పున నివనచ్చెను)

జయనా -- తఃసంపుచక్రదువిని) యేమి' యీనిశీధమున తిలు
పుచక్రదగునున ని ఎన్నరెన్న యితోకు నెచ్చుచుండిరికాబోలు.
ఇచ్చటశయంఁగి యున్న నన్ను కరిక్షించరుగదా. బైరాగివేషమున
నున్న నా మంగురు. అనినను, మిత్రభేదముకలెనెక్కువదా? నా
పాగి విశుద్ధిని నన్నానావీడెనో యానాడే నాకు ముఖములన్నియుఁ
గవ్వములకింద విలసిల్లుచున్నవి.

(పరిభావతి తంపుఁదెగుచుకొని గాజవీధిలోనికివచ్చి) ఆహా! నేడుచాలా
లాటాద్దుపొయితి. ఇంగుకామేదరి యేమనియాగ్రహించునోకదా? ఇంతకు
నానాధుండేకదా కారకుడు. కానిమ్ము నేను త్వరగాబోయి

నానాధుఁడు నిద్రలేవకబూర్పమే తిరిగి వచ్చెద. (విష్కరించుచు న్నుది)

జయపా—(ప్రభావతీనివీక్షించి) ఏమిది! నాచునస్సునకు చాలా యాశ్చర్యము గొలిపించుచున్నది. ఈనిశీధమున యీతరుణీ శిశోరత్నము యెవ్వరోగాని యొంటరిగా నెక్కడికో బోవుచున్నది. ఈయర్ధరాత్రి నేమిపనియుండును. ఇదియంతయు మాయగా నున్నది. (అలోచించి) ఈమె యంతఃపురపరిచారిక కామగనా? అయినను ఈయర్ధరాత్రమున నేమిపనియున్నది. అయినను యీమె ముఖారవిందము రాజస్త్రీనిబోలుచున్నది. కాని నాకుయేదియో మఱుబున యించుకయనుమానముదట్టుచున్నది. ఈమె యెవరైన నేమి? యెక్కడికియేగునో యీమెను యచుసరించి పోయెద. (నడుచును)

(అంత తెరలేచును.)

(మేదరిగృహము.)

(ప్ర)వేశము మేదరివెంకిడు తనలో) అయ్యో! అయ్యో! యీ యాలసాలాపౌద్గోయింది (ఆకళముచూచి) అబ్బో తెల్లారఁచుతరం సాలాదూరంపోయింది. నాసిలకలకొలికి, హముద్దులగున్న నామితరాలు పభావతి యంకా రాలేదెంసేతో? ఆరాసగున్న యెప్పుడువచ్చునాయని, నాకన్నలు చూడలేక గుడ్డోతున్నాయి. అబ్బా నాపాసం యిసుగుతోంది. నామాటయిందగదా! మరాదలేదుకద. నేనెన్నోచార్లుపెందలాడే రమ్మంటే నిక్కినీల్గినట్లాది. అయ్యో మారాసం యెవరికి తెలియలేదుకదా! తెలిస్తే నాపాణాలు పోమాయనమాటే. ఈరాచోరుపిల్ల నాపాణాలు పీకిత్తుండేమోయి. భయంగావుంది. ఆయెయారిబామ తిప్పకోడంచూస్తే నావొల్లుజలకిగోత్తుంది. యంతకునాయదురుట్టంసేత రాచోరిపిల్ల యిలాకా కుదిరిందోయి, కొంపతీసి మొగుడుకాని రాలేదుగదా! అందుచేత యాలస్యం యయిందేమొ

యాయాలరానీసెప్తాను కర్పించుకొని నాలుగుబాత్తేకాని బుద్ధిరాదోం
యిదివచ్చిందా కా పడితావులుపడి పసంతామానుకొని యిక్కడనే
యేడాలిగందా. నాపాణం యిసుకుతోంది (ముందుజూచి) అద్దో!
అద్దో! యిప్పుడు నాయంచగున్న పభావతి వత్తోంది! రాని! రాని!

(జయపాలుడు రహస్యముగాదాగుకొనును)

(ప్రవేశము పృథావతి తన నా) అయ్యో యీతను నాయందుచా
లా యాగ్రహముగలిగియున్నానివోలే గానబడుచున్నాడు. ఈతడు
నన్నుకొట్టునుగదా! కాసిమ్ము యీతనికి నేనుసర్వదాయాధీనమైనప్పు
డు లొంగియుండవలసినదేకదా! అయ్యో యిక్కడనాసాధుండులేవ
లేమకదా! కాసిమ్ము దైవకృతయెట్లునోకదా!

పాక—నీసీరాసపిల్లా నోచేసినావలే, యాయాలముతా
లస్యమునునదేమి? నీసీలేక యాయుండిదా త్వరగాలావక్కరలేదు?
యాయాల నాకు పాలాపాలా కోపంగావుంది. నీకోసం యెదురుచూ
స్తోనాను. నాలో లొంగియున్నప్పుడు త్వరగారావాలా యక్కరలేదా!
ఇద్దోచూసుకో యీ యెదురుబద్ధుచ్చుకొని యీపుచితకకొడుతాను
ఓసేయిపిల్లా యింతిజాగేలసేసావే?

జయపా—(తనలో)

తే. గీ. నీచకులములోబుట్టిన నీచగాని

కట్టియీభామతిరుగుచున్ భావమందు

యేమిచేయగదలిచెనో నీయితియీమె

భర్తయెవ్వరొయీమెకున్ బాపమకట.

అకటా యీమెయెవర్తియో దెలియనుగాని వీడుమాత్రము
మేదరియని తెలియుచున్నది. ఇంతకు కాలానుకూలముచుబట్టి పనులు
జరుగుచుండెను. అయినను యీమెమేదరికి యేమిప్రత్యుత్తరంచిచ్చు
నోచూచెదను.

ప్రభా—ఓయీ మేదరినాయ కా! నేను నాభర్తయరుదెండుట చేయింతయాలస్యమైనది. కావున ఓమింపుము.

జయపా—(తనలో) ఆహా! కాలముహిమయెట్లున్నదోగదా? ఇదంత యునామనసునకు చాలావీరగ అోచుచున్నది. వీడు మేదరికు లంబున పుట్టినవాడు యీయింతిగొప్పకులంబున జనించినదా నివలెయున్నది. మేదరివానితో నీమెకు యేమికార్యముచును? ఆహా! ఇప్పుడు కొంచెము గోచరమైనది. ఈమెతప్పక యీపు రమునేలురాజపుత్రికై యుండును. అదియుగాక నామిత్రుడగు జయంతుని భార్యయై గన్పట్టుచున్నది. నేటిరోజున యీపుర మునకు యరుదెంచిిన నాకు నామిత్రుడే. “నేటిదినంబున నాభర్తనచ్చుటచే యాలస్యమైనదని నెక్కి వక్కాణి చుచున్నది. కావున యీమె నామిత్రుని భార్యయై యుండవచ్చును. యుండ వచ్చుటయే కాదు యీమె జయంతుని భార్యయని నాకు దృఢముగాఁ దెలియుచున్నది.

తే. గీ అకట! కలమంతియుమారె శ్రీ యగసిచూడ

భర్తవిడవాడి, విటకాండ్ర శ్రీ ప్రక్కజేరి

చేయుచుండీరిపనులెన్నె శ్రీ వాయగాను

వీరుపతివ్రతలుచును శ్రీ వెలగుచుండె.

అయ్యో, దైవమా నీయుక్కప్రపంచమీరితీగా ప్రబలుచుండెను. ఇదంతయు కాలానుకూలము అయినను నేను మూడుగ దొందరపడనేల. ఇకముందు నేమిజరుగునో చూచుచుండెద.

వెంక—ఏమీ నీమగడు వచ్చాడా! జయంతుడునే?

ప్రభా—అవును.

జయపా—(తనలో) అకటా! స్పష్టమయినది. ఈరఘుణిజయంతుని భార్యయేకదా? దైవమా యిందుకేమని చింతించెదను.

ఉ. పుట్టెను రాట్కులంబునను శ పుట్టెను యీచెఱబుద్ధులీమెకున్
 పుట్టెను మేదరిమదిని శ పాపమటంచును నెంచకుండతా
 రట్టులపాలుజెందునని శ పౌధయు నెంచకనుండ వీగిన్
 గట్టినికట్టుకట్టివల శ కాటికిపంపినపాపముండునే.

మరియు

చ. కటకటయెంత ఘోరమిది శ కావర మొందెను రాజబిడ్డయై
 విటులనుబట్టి యీమెచెడు శ వేషమువేయుచు నర్థరాత్రియున్
 భటులను కానకుండసిటు శ భాసుమువచ్చెను నాకుగూడలో
 దటతటమంచు కొట్టుకొనె శ ధారుణియందును గొంచసిట్టిదిన్.

వెండియు.

ఉ. ఎక్కడిరాజవంశమిది శ యెక్కడిమేదరినాయకుండు యీ
 చక్కనిమేలుబంతిమది శ సూక్తులేమియు గోచరచకున్
 జక్కెను వీరికిన్మదిని శ సిగ్గునుపూనక భర్తనిటిగో
 బక్కలొనుంచితానుకడు శ పాపమటంచును నెంచకొచ్చెన్.

(ప్రభావతిని నుద్దేశించి) ఓసీ! చెండాలి, నీవు వేశ్యవైజస్మిందుటకు
 మారుగా రాజవంశమున పుట్టితివి. నీమూలమున నెంతిమందికి యప్రతి
 ప్రవచ్చుచున్నదోగదా? అయ్యో నీభర్త మదియెగలేక పోయెగా.

శే. గీ. పాపమంచును యెంచక శ భావమందు

పతినివీడుచు యారీతి శ ప్రబలుగుటి

నీవుమేదరిగూడుచు శ నీలుచుంటి

కులటవై యొప్పుచుంటివి శ వెలదిసీవు

అయ్యో నీభర్తనిన్ను యెంతయో గుణరాసిగా చూచుకొనుచుండ నీ
 విట్టులరట్టులపాలుజెందుచుంటివా పాపి! నీవెంత నీచురాలవే?

వెంక—నీభర్తయేవచ్చినయెడల నీవు నాకడకిరావద్దు. నీదారి నీవు చూచుకొనుము. మీలైన పనిచేసావులే! ఈమాట నా కోటికెప్పునియెడల నాకొంప తీసానన్నమాటే ?

ప్రభా—పీయూడా! నిన్ను నమ్మియున్న నన్నిటల జూచుట న్యాయమవునా? నీవే నాకు భర్తృవని మదిని యెంతయో నువ్వుండు చుంటిని.

జయచా—(తనలో) అక్కటా! ఈజార కామిని యెంతసిగ్గుపడచి యిట్లుపల్కుచున్నదోగదా? తుచ్చుడగు యీమేదరనాయకుని విడరాడలేక యెట్టి కఠినమైన మాటలైనను భరించుచుండెను. అక్కటా భగవంతుడు యీప్రపంచమును యీమోహమును యేల సృజించెను.

వెంక—నీనాథుడు యిప్పుడెందున్నవాడు ?

ప్రభా—నానాథుండు యింటిలో నిద్రించుచున్నవాడు ఆతని పరుండపెట్టి నీదగ్గిరకు వచ్చినాను.

వెంక—అయ్య బాబో! నాకొంపముంచావన్నమాట నీనాథుడు లేస్తే కొంపమునగదా?

ప్రభా—అందుకనే నానాథుడు లేవక పూర్వమే యరుదెంచెద.

వెంక—అట్లా గెందుకు పరుండపెట్టి వచ్చావు. ఒక వేళ నీనాథుడులేచిన, నీవు యెందుపోయినావోయని జూచుకోడు.

ప్రభా—అందుకనే, నన్ను త్వరగా బంపుము.

వెంక—నీమొగుడు నిన్నుకూడా తీసుకొని వెళ్లడా?

ప్రభా—నిన్ను విడనాడి యేగుదుననుకుంటివా? అట్లుయెన్నటికీ దలంపకుము.

వెంక—ఏమి చేసెదవు?

ప్రభా—ఇంకొకమాటు వచ్చెదనని చెప్పెదను.

జయపా—(తనలో) అయ్యో! యాజారకామిని భర్తలేనంతకాలము
వీనితో గలసి హాయిగా నుఖించుచున్నది. అప్పుడు సతులను
పుట్టింట నెంతయో గాలమును నుంచగూడదు. ఒక వేళ పుట్టిం
ట నుంచినను యందరు నిట్లే మెలంగుగదా? అయ్యో ప్రాణ
సఖా! జయంతా నీకెట్టి దురవస్థ సంభవించెనోయి?

వెంక—ఎప్పుటికైనను నీవత్తవారించితికెట్లుదు. యింక వాకేమిలాభము.
అత్తవారు నిన్ను యస్తమాను పుట్టింటనుంచెదరా? నిన్ను దీసి
కొని పోవుచున్నారుగదా?

ప్రభా—అట్లయినచో నన్నేమి చేయుమనెదవు. నానాధుని చంపమ
నిన చంపెదను.

వెంక—అబ్బో! అబ్బో! యింకే, యింకే, అల్లాచేస్తే నేను చాలాసం
తోసిస్తాను. ఆచూటంటవోలేదోయని యీలోచిస్తాను. ఎల్లా
ప్రాణదీస్తావు?

ప్రభా—నానాధుడు, యిప్పుడు గాఢ నిద్రయందు వుండెదరు ఈ
శీఘ్రమున రాజభటులెవ్వరును వుండరు కావున నీవు కత్తినొసం
గిన భీతియేమియు లేక ప్రాణములు సారించెదను.

వెంక—అట్లు జేసెదవా?

జయపా—(తనలో) హా! హా! ఎంతమాటాడితివే నీచురాలా? అ
య్యో నామిత్రునికు యేమియాపదసంభవించునోగదా? స
ఖా యెంత పాపము చేసుకొంటివోగదా? ఓసీ చెండాలా?

హ. కులటాయేమని పేలినినాపుమదిలో? నీ సూర్యాత్మునిన్ గూడగా
తులువా యెంచితె భీతిలేక పతినిన్ నీ మృంచంగ నీవిట్టి యీ
కులటనీ గూడుచును. టివయ్యెయిది నీ నీ కున్ భావ్యమానే మదిన్
గలలోనైనను మిమ్ము నేను మదిలో? నీ గార్వణ్యమున్ దీర్చెదన్.

(మేడరి నుద్దేశించి) ఓరీదురాత్మా, యెంతమాలోచన గల్గితివిరా? నీచ
కులంబున పుట్టి రాచకులంబున బుట్టినయితినిగూడుచు మదిలో భీతి
యేమియు లేక మెలగుచు టివా? ఔరా యెంతమోసమాలోచించి
తివి? పాపము యెప్పటికైనను బయలుపడక మానకఁబోదులే ?

శ . కూ)రాయేమని పే)లినావు మదిలోఁ శ గొంకేమియున్ లేకయా
మారాకారువధింప నెంచి మది సా శ భాగ్యంబుగానుండి యీ
నారీరత్నము కూడగాదలచియ శ న్యాయంబు గావించివే
ఔరాయెంతటి మోసగాడవుర భా శ వ్యంబాన నీకిట్టులన్
అకటా యీశ్రీ యెందుకు యీధారుణీయంచు జన్మించెనోగదా?
అహ?

తే. గీ. ఎంతకైననుతగుదురే! శ యింతులిట్లు
కాంతుగొంతునుగోయగా శ సుంతయిపుడు
పోవుచున్నది యింటికిఁ శ బాగరుయెక్కి
కొమ్మలిప్పుడు ధారుణీ శ నమ్మరాదు.

మరియు

తే గీ మేడరిట్లులగూడుచు శ మేలుగాను
సంగతంతయు చెప్పుచు శ సరసునెంతో
పొగుడుచుండెను యిప్పుడీ శ పొగగుబోతు
జారులెప్పుడు మానరు శ సాదుయున్న

(ఇంచుకయూరకుండి) అహ! కలికాలమున యెన్నిచిత్రములుగలవో
గదా? అయ్యో యెన్నిదురన్యాయములుఁ గలుగుచుండెనోగదా. ఎ
క్కడజూచినను పాపములేగదా గౌరాభిమానములు యడుగంటినవి
దుర్మార్గులుప్రబలివారు దురన్యాయములు వృద్ధిచెందినవి. ఎందుకూ
చినను పాపులేగదా. సజ్జనులను పాపజేయుదుర్జనులు జన్మించి

దొంగసాక్షకములిచ్చుట, యితరుల ధనమునపహరించుట, యొకరిని
శాసించుట మిక్కిలి యన్యాయముగా వృద్ధి నొందెను. జారత్వము, చో
రత్వము మిక్కిలి పెరుగుచున్నవి. ఎందుగాంచినను జారులేగదా?
యేరాత్రిపరీక్షించినను చోరులేగదా? కుతిసే పడనామ భామామణు
లు కడుపుబలివారు, కలికాలమును సమర్థించెడువారు చాలామందివె
లసినారు. జాణివృత్తిజేయుస్త్రీలు మందలుమందలుగా జనించినా
రు. అట్టివృత్తివలంబించి భర్తఁ జంపుటకు కూడా సిద్ధపడిన యీ
కాంతను పడునాకన్నలారా గాంచితినిగదా! అట్టి యీమామూపు
పంచమున భగవంతుడు నన్నేల పుట్టించెను. దైవకృపయెట్లున్నదో
గదా? ఇవియన్నియు కాలానుకూలమును, బట్టి జరుగుచున్నవి.

ప్రభా—మేదరి నాయక! జాగేల చేసెదవు. ఆలోచింపక యీపా
టికి కత్తి నొసంగుము.

వెంక—(కత్తినిచ్చి) ప్రభావతీ! యిల్లా నూప! ఈకత్తి తీసుకొని వెళు
తోన్నావు మరి సివీకల యెల్లా నెం వేరుస్తావో గదా? నాకు
జాలా భయంగానున్నది. నీమగని యెట్లు చంపెదవోగదా?
యెవరికిఁ దెలవకుండా చంపాలి నుమా! అల్లాచేసావా, మఁ
యిద్దరము మనయిచ్చవచ్చినట్లు వుండవచ్చును.

ప్రభా—అతిశయ్యగా నీపనిగావించె ! (నీవ్కొనించును)

వెంక—(నీవ్కొనించును)

జయపా—(స్వగతము)అయ్యో యిప్పుడీమె తప్పుకఁ బోయి నాప్ర
ణమిత్తుని యాక రాసిచే చంపును. అకిటా! నిష్కారణముగా
నాప్రణమిత్తుడీమె చేతిలో మడియవలసినదేనా? ఇందుకు
నేనేమి చేయువాడను.

తే. గీ. అకట ప్రాణమిత్తునిఁ జంప నీ నరయుచుండె

నట్టియీమెను వారింది నీ యాత్మయందు

ప్రాణములుగాచి బోగొడ ర్ ప్రాణసఖుని

కనుక నేగెదనింటికీ ర్ వెనుకగాను

కావున నామిత్రుని యాగొప్ప యాపదనుచి తొలగించవలెను. అక
టకటా యానాడు యామాయవేశ్య నన్ను పిలచి నాప్రాణమిత్రున
కును నాకును విరోధము పెట్టినప్పటినుంచి యీనాటివరకు యిట్టి
కష్టములు గలుగుచుండెను గదా? అయ్యో దైవమా యీగువన
సలతెచ్చి పెట్టితివి. (నిష్క్రమించును)

(ప్రభావతి సాధము)

(జయంతుడు పరుండును.)

ప్రభావతి—(ప్రవేశించి) ఇప్పుడు నాకార్యము నెరవేర్చుకొన
వచ్చును. అందఱు నిద్రావస్థలో నున్నారు. ఇది నిశిరేయిగదా? రాజ
భటులందఱు నిద్రించు చుండెదరు. చుట్టుప్రక్కల నెవ్వరును లేరు
గదా! (అన్నివైపుల జూచి) ఎవరునులేరు. సాక్షాత్తే నెరవేర్చుకొన
వచ్చును. నేను హాయిగా మేదరినాయకునిగూడ నాసంకోషము
దీర్చుకొందు. (జయంతుని సమీపించి) ఆహా! ఇప్పుడీతడు నాచే
తిలో మడియవలెను కదా? ఈతడు మరణించిన వెనుక నన్ను జేర
దీయువారెవరు? అయ్యో నాకు విధవరికముసంభవించు చున్నది
గదా? నీ వితంతునైన యెరులంగంట బడినసిందించరా! అదియుగాక
నాతల్లిదండ్రులు నన్ను వీధిలోనికి పోనిచ్చెదరా! ఒక వేళ మారహ
స్యము ప్రపంచములో దెలిసిన యపకీర్తి వచ్చునుగదా? ఎప్పుటికై
నను యీసంగతి వెల్లడవకుండా దాగియుండునా? పాపమెప్పుడో
యొకసారి బ్రద్దలవక మానదు. కావున యీకార్యము చేయకుండు
టయే మంచిపని. నన్ను యందఱు దూషింపరా? (అలోచించి) ఇప్పుడీ
కార్యము గావించుట మానితివా, మేదరి నాయకునికి యాగ్రహము
గలుగకమానదు. అప్పుడాతని స్నేహము భంగముగలుగును. ఆతనిని

వీడి తృటికాలమైనను యొటరిగా నైవజాలను. మేదరినాయకునికడ నేను తప్పక నాభర్తనుఁ జంపి వచ్చెదనని వాగ్దానముచేసి యుంటిని గదా? అందుచేఁ దప్పకఁజంపి తీరవలెను. అదియుఁగాక మేమిద్దరము చిన్నతనమునుండి యెంతయో యన్యోన్యరాగముతో మెలగితిమి. మేదరినాయకుని మాటకట్లు తీసివేసెదను (కత్తి నెత్తి) ఆహా! నేను భరింపజాలను. నాశరీరమంతయుఁ గంపమెత్తుచున్నది. హృదయంబున ధైర్యమాగుటలేదు అయ్యో యగ్నిసాక్షిగ పెండ్లియాడిన భర్త నెట్లు చంపగలను. అకటా! ఇదంతయు జారత్వమువల్లఁసంభవించు చున్నది. అయినను వెనుకటిగాఢ తృప్తినేల (ఇందుక యూరకుండి) అక్కటా? ఎంతటి పాపకార్య మాచరించుచుంటివోగదా? ప్రాణనాయకుని చేతులారా చంపుచుంటిని. ఇంక నాలోచింప వలసిన పని లేదు. చంపుటయే యుక్తమైనపని. లేక యెడల నామరణము నిజమగును యెంతటి ముప్పు పాటిల్లినను సరే యీతని ప్రాణములు తప్పకఁ దీసెదను. (జయంతుని కంఠము నరికివేయును.)

జయపా—(తొందరగా పోవేళి చి)

మ. అరచే యెంతటి మోసమార! పతి న న న్యాయంబుగా జంపగా కరవాలంబునుఁబట్టి నీవు మదిలోఁ గార్పణ్యమున్ దీర్చుచున్ బరకాంతామణి వైతి మేదరికుల న ప్రావిర్భవున్ గూడితే వరునిన్ జంపకు జంపకయ్యె నినునే న ప్రార్థించెదన్ రత్నమా? చీ! కుటిలాత్మా యాడుదానవై నీవీకార్యముఁ గావించు చుంటివా? మదిలో నేమియు యాలోచింపక యాపాపాత్ముని మేదరినిఁ గూడి నీభర్తను చంపుచుంటివా?

పృథా—(జయపాలుని గాంచి)

తే గీ ఎటుల జొచ్చితి సౌధము న భటులుయండ

కూర్చుడైతివి వాధుని న జేరినీవు

ప్రాణములు దీసితివియోరి శ పాపకార్య

చెప్పెదను భటులకును నే శ నుష్పగాను

జయపా—ఓసి! నీమారాకారుని వధింపవచ్చునా? నీచకులంబున

జన్మించిన మేదరిగూడి భర్తను చంపుచుంటివా! రాజవశమున

జన్మించి యీతుచ్చపువనులు గావించవచ్చునా? కావున చంపు

చాన్న నీభర్తను రక్షించుటకు యీసౌధముకు వచ్చినాడను.

నే గీ మదిని నెంచక నీవట్లు శ నూయగాను

చంపుచుంటివి భర్తను శ జారవైతి

నిన్ను చూచిన పాపము శ నీచుగాల

బట్టియిచ్చెద గాజుకు శ కడతి నిన్ను

(చచ్చియున్న జయంతునిగా...) 'నీచురాలా' నేను గాకమున్నే
ప్రాణమిత్తుని జయంతుని నిధించితివా? అయ్యో మితమా! నీకీగురవస్థ
సంభవించునని కలనైనను దలపలేదు ఈగురవస్థలు యీకులబలవలనే
గదా సంభవించెను. అకట నామిత్తునకు యిట్టి మువ్వ సంభవించు
నని కలనైనను జరుగునని వినియుండలేదు. ఓసీ! చండాళీ యీఘోర
కృత్యము నేకట్టుకొంటివి నీచకులుండగు మేదరిని గూడి సౌఖ్య
ములు పొందదలచి నీవీకార్య మాచరించితివా? నీవీ పనిచేయునుండ
నెవరును గాంచరని నీమనంబున దలచితివా? దైవము సర్వవ్యాప
కుండని యెరుంగవా! పంచభూతములు సాక్షియని యెరుంగవా?
సూర్య చంద్రాదులు లేరనుకొంటివా? ఓసీ! పాపాత్మురాలా! తుచ్చం
బగు యిహలోక సుఖముల కాసిగిది అగ్ని సాక్షిగ వివాహనూడిన
భర్తను నూనీచుండగు మేదరి మాయలోబడి ప్రాణమును దీసితివా?
ఈపాపంబు యెన్ని జన్మములకైనను బోవునా? ఇట్టి మహాపాపము
లాచరించిన వారిని బట్టి దండించువాడు కాలుడొకడు యున్నాడని
యెరుంగవా? అయ్యో! ప్రాణనాయకుని జంపుటకు నీచేతులెల్లు

వచ్చినో గదా? అవును మోహము యెంతటి పనినైనను చేయుచును. నీచకులంబున పుట్టుటకు మారుగా నీవీ రాజవంశమున జన్మించినావు. అకటా! ప్రాణనాథుని ప్రాణములు దీసిన నిన్ను యీ సమయమున బట్టి చంపినను పాపముండునా? నీకేకోశమునను జాలిలేదే రాజకులమున జన్మించి యీ సమయపు కార్యమును గావించుటకు నీకెట్లు చేతులుగాచ్చినే?

అయ్యో! మిత్రమా! నీభార్యచేతిలో మడిసినావా? అకటా! ఆనాడు మనమిద్దరము వేశ్యవల్ల విడబడిన దాదిగా యీదురవస్థలే సంభవించు చుండెగదా? ఆహా! మిత్రమా! మనస్సేవా భంగమేకదా యీ హఠాత్తులో బడవైచినది ఆనాడు కేనంత బ్రతిమీలు కొనినను నామాటవినక నిస్సారించి యనరాని దుర్భాషలుచూడి నామైత్రీ వీడి తివిగదా? అయ్యో! యప్పటినుండియే కదా యీ యిక్కట్లు సంభవించినవి. నాగతికి కేమిని వగుతును నిపు లే దే నే జీవించుకొట్టు. నాకేమని విన్నవించెపు డైననూ మమ్ము యీరీతిగా నుంచుట న్యాయమా? నీవీ స్వల్పమయేల యీధానకి చుంచెదపు అకటా నేనీక నైకముల, నైకముల. నాహతు న లే పును నేనేల యీధా మియంద బ్రతుకవలెను.

తే. గీ. ప్రాణమిత్తును నన్నింక క బామునపును
బ్రతుకజాలను ధారుణి క పరమపురుష
లోకములు బోయియెడదీవి క లోకకర్త
వట్టినను నీవుగొనిపోమ్ము క యెట్టులైన.

కాన యెదవమా? నేనును, పరమపాపి నైతిని. నావంటి దుర్మార్గులు బ్రతుకుట హేయము నీచమే కాక నీలోకమున మెలంగి నీసీరు ర్జనులకు గూడ హానిగలుగును. నన్నేల బ్రతికించెదపు. “పాపీచిరాయు” అను మాట సమర్థింపకుము. కావున నన్ను గొనిపోమ్ము.

పృథా—(తనలో) ఈతఁడెవ్వఁడో తెలియకుండెను. ఎవ్వరైన నేమి.
ఇట్లు యూరకుండినఁ దప్పక ముప్పువాటిల్లును. కావున నొక
మంత్రము పన్నెదను. (ప్రకాశముగా) ఓ! రాజభటులారా !
యూనిశీఢమున యెవ్వఁడో యొక దుర్మార్గుడు భీతిలేక వాసా
ధమునకుఁ జొచ్చి వానాథుని చంపినాడు. రండు. రండు.
నన్ను రక్షింపుడు.

(అని బిగ్గరగా కేకలిడును)

(యిద్దఱు రాజభటులు ప్రవేశించెదరు.)

రాజభటులు—(ప్రవేశించి) ఏడీ! ఆదుర్మార్గుడు.

పృథా—ఆతఁడే! పట్టుకొండు. పట్టుకొండు.

జయపా—(తనలో) ఆహా! కాలమెంత తలక్రిందులుగా మారెను.
కాంత లెంతకైననుఁ దగుదురు అక్కటా యీమె యింగుండి
తప్పించు కొనుటకు యెంత మంతనము బన్నెనోఁ గదా?
ఆమెనా రికి నెంత యాలోచనైనను యాలోచింపకుండనే మ
నంబున దట్టును. తాను యీ ఘోరకృత్యము యాచరించుటయే
కాక యింగుండి తప్పించు కొనుటకు యీదురాలోచనము
పన్నినది. ఎన్ని యవస్థలు సంభవించుఁ దలచినవోయన్నియు సంభ
వించుచున్నవి. అక్కటా యిదంతయు కాలానుకూలము గదా?
ఇందుకు నేను చింతింపనుగాని వామిత్యండు నిష్కారణముగా
చనిపోయినందుకు విచారపడు చున్నాను.

(భటులు జయపాలునికి సంతకెళ్ళు వేయుదురు.)

రాజభటు—ఓరీ! కూర యాలోచించెదవేల? నిన్ను మేమిప్పుడు
కారాగృహమునకుఁ దోడుకొని పోవుదుము రమ్మ? (జయపా
లునిఁ గారాగృహమునకుఁ దోడుకొని పోవుదురు)

ప్రభా—ఆహా! నాకార్యము చక్కగా నెరవేరినది! ఇప్పటికి గదా నాహృదయము చల్లబడినది. నేనెంత యదృష్ట వంతురాలను. నన్నుబోలు కాంతలు యీలోకమున గలరే? కష్టకాల మంతయు చిటికలో తప్పించుకొంటిని, యేమంతనయు బన్ని నను స్త్రీలు నెరవేరుదురు కాని, పురుషులు గెలువజాలరు. నేనిప్పుడు నాప్రాణనాయకుడగు మేదరిని గూడి హాయిగా సంచరింప వచ్చును. నన్ను యిక బ్లియాటంకము చేయువారు గలరా? (నిష్క్రమించును)

(మోహిని ప్రవేశించును) ఆహా! వాకు రాజగారు మంచి బహుమతి నొసంగినారు. నేను రాజమంత్రి కుమారుల స్నేహము విడదీసి యుంటి నిగదా? ఆనాడు యాయుధ్యానసములో రాజకుమారుడు నన్ను గాంచి మోహవేశమున బడియున్నవాడు గదా? దాని మూలముననే వారిమైత్రికి భంగము గలిగినది. అంచే నేబోయి రాజకుమారునకు గనబడితినా? నన్ను శిక్షక మోహించును నాకు ధనము చాల లభించును. (వీరసేనుడు ప్రవేశించును)

వీర—ఎవరు? యీసాధనములో నున్నవారు? ఏమి కార్యముచేత నిట్లు యరుదెంచితివి.

మోహి—అయ్యా! నేను వేశ్యను, మీనాయనగారు బహుమతి యిచ్చెదరని చెప్పగా నిట్లువచ్చినాను.

వీర—ఇచ్చినారా?

మోహి—ఆ! ఇచ్చినారు.

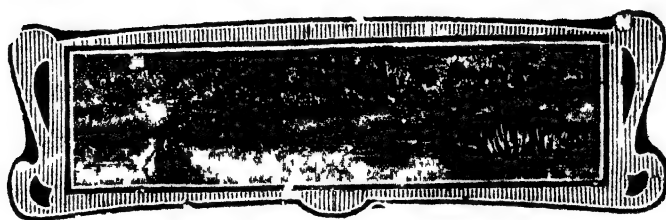
వీర—అట్లును ఇంకను యిక్కడ నెందుకొగితివి. దుష్కార్యము జేయుచుంటినా?

మోహి—సాధనములోనుంచి వచ్చుచుండగా మీరు కానబడితిరి.

వీర—యిక్కడ నుండరాదు, వేగముపొమ్ము.

(నిష్క్రమించును)

రెండవ యంకము సమాప్తము.

(శ్రీ)

జయంత జయ పాలము.

తృతీయంకము.

(కారాగృహము)

జయపా. — (తనలో) కటకటా! తుదకు నాయవస్థ యారీతిగా పరిణామించుచున్నదా? హా! దైవమా, నన్నిరట్టుల పాలుయేల గా వింటివి. నేనేమైనను దోషములాచరించి యుటినా?

(ఆలోచించి) అవును. కాలమంతయు నొకరీతిగా గడవబోన్ను. మ. స్థిరమైన పదలెల్ల వెంటనొకరి తిన్ సాగిరావేగికి నరుకేపాటు వింధిచెనో మదిసినా త నాకష్టములే జేరియీరా పాలంబగురాష్ట్రమున్ మెలగిగ త స్వంజేరికిన్ గూడదో షరసాలన్ బడవైచిపోయెవిధినా త శ్రేయిబుయెవ్వారికో?

అకటకటా! నరులందఱు విధిక్రిత ప్రకారము చరింపవలెను గదా? యేనాడుయేగతి సంభవించునో దెలియదుగదా? అనాడు మిత్రులు నేనును యెన్నియో సుఖములు పొంది యీనాడు యాయవస్థలపాలై తిమిగదా! దైవమా! నికు నాయందు యేల దయలేదు! నాయందు యేమైనను లోపాలోపంబులు గలవా? కరుణాపయోనిధి నన్నేల గాపాడవు.

మ. పరవీర్తంబును బొందలేదుమదిలో త బాంబునన్ యెగ్గనో నరభూపాలకు బట్టియిచ్చితి ననున్ త న్యాయంబె నీక్రిబ్బలన్

గరుడావార్తికి కామ నన్నుచదిలో ॥ గార్వణ్యమునవీడునీ
 చరణాబ్జాబులు నమ్మివాడననునే ॥ చందంబునన్ బోచెదో?

అయ్యోదైవమా? అట్టినన్న న్యాయంబుగా నుంచుట న్యాయంబుగాదు.
 నామిత్రుడు లేనిదే నీ పాడుభూమికి నుంచుటనాకేమిలాభము. అవును.
 ఏనాడు పాపము లాచరించితి నో యీనాడు యిట్టి కారాగృహంబున
 బడి విడతవ్వలే మాడుచుంటిని. పాపములు సేయుచారికి సరకంబు
 లేదా? అట్టరీతిగానే నాకీకారాగృహమే సరకనా. చివరకు సరకప్రా
 ప్తిజెందితి నా? అపనాతుచ్ఛురాలు వేశ్యమాట ననుటకు నెప్పుడు
 పోతి నో యప్పుడే సరకప్రాప్తిజెందితిని. అయ్యో! యిప్పుడేమనివగ
 తును. ఈకారాగృహప్రాప్తికి విచారించనుగా? నిష్కారణముగా నా
 హింసోత్తమ ॥ అబల చేతినిమడిసి స్వర్గప్రాప్తి జెందినందుకు దుఃఖం
 చుచున్నాడను. మిత్రమా! నీవెట్టి పాపమాచరించితివోగదా? అట్టి
 నిచ్చురాల భర్తవైతివి. ఎప్పటికైనను నిజములుకడమీద
 తెలియక మానగులే, ఆసర్వవ్యాపకుడలేడా? ఓసీకూర్చు
 రాలా! నీనాథునిపు కరవాలము పూని కుసుమశరీరి జయంతుని
 యెట్లుజంపితివే? నీకుచేతులెట్లువచ్చెనే? అవును హేయమగు మేదరి
 నెప్పుడుగూడతివో యప్పుడే మోహబద్ధిలో బడి మునిగి యిహలోక
 సౌఖ్యముల కాసపడి యలుగావించితివి. మిత్రమా నామాటలు పా
 టింపకబోతివికదా? అకటా! నామిత్రుడులేనిదే నాప్రాణములేల. నేను
 మాత్రము భూమిమీదనేల చరింపవలెన. అయ్యో! యీయమశిక్ష
 నాకెప్పుడు ప్రాప్తించి నన్ను పరలోకమునకుఁ గొంపోవునోగదా
 యెట్లుగాకున్న యో పంచభూతములారా నన్ను హరింపుమి? నావంటి
 తుచ్ఛుడును యీలోకమున నవసించితి నేని మీకు గూడా హాని గలు
 గగలదు. అయ్యో! నామాట లెవ్వరునాలింపరేమి? మిత్రమా యెంత

యన్యోఽన్యరాగమాణో నుంటిమోయంతరకప్తము జెందుచుంటిమి అహా!

పూర్వపుసంగతి తలుచుకొన్న గుండె నీరగుచున్నదే?

ఉ. చిన్నతనంబునుండి చనుఁ శ జేరగదీసికుమారురీతిగా

మన్ననతోడబెంచిపిత శ మంత్రీపదంబున నుంచినట్టివా

కన్నసఖుండవీగతిని శ కాలుని పాలనజొచ్చియుండని

సన్నిధి నుంటనోచుకొన శ బాలని నేయవివేకుడన్ గదా ?

కాన మిత్రీమాస్మి కై యేమని పరితపించెదను?

వీరసేనుడు— (ప్రవేశించి) అయ్యో! నిన్నరాత్రి యెవ్వరోసన్యాసి

జయంతకుమారుని చంపెనని కారాగృహమున బడ్డవైచిరి

గదా? అతని గతియేమయ్యెనో దెలియటము లేదు. సన్యాసి

యట్టి కార్యము గావించునా? మాతండ్రిగారు విచారణ చేయ

కఁ బూర్వము యిందలి నిజస్థితిని దెలుసుకొన వలెను. కాని

యిదంతయు మాయగానున్నది (ఆలోచించి) ఆసన్యాసియేమి?

అర్ధరాత్రి భీతిలేక రాజసాధము జొచ్చి యంతఘోరకార్య

మాచరించియుండునా? కావున యిందలి సీజము తెలిసికొనె

దను. (సన్యాసిని సమీపించి ప్రకాశముగా)

శా. కట్టాయెవ్వడవీపుయిల్లు మదిలో శ గారాగృహంబున్ భువిన్

నట్టేటంబడియేచ్చుచుంటివి, నినున్ శ న్వాయంబుగాజాచెదన్

బట్టెండన్నము పెట్టెదన్ వినుమునీ శ భావంబునన్ దెల్పుమో

యెట్టోయట్టుల దెల్పుమయ్యవధనున్ శ యెవ్వంబుగావించెనో?

మరియు నీరూపము చూడఁగా ముని రూపముగలిగియుంటివి అట్టిసీపు

యీవధను గావించితివ! చెప్పినను నేనమ్మజాలను. ఇంకొకవిజము

వక్కాణింపుము.

జయపా—అయ్యో మీరుచెప్పినట్లు నేను మునికుమారుడను.

విధివశంబున నాకీదురవస్థ సంభవించెను. నాకు చెప్పటకు నోరాడకు

న్నది, నాక్షేమము కనుగొన యరుదెంచిన మీరెవ్వరో చెప్పి శ్రవణానందము చేయుడు. నాకీ యవస్థ సంభవించుట నాకేమియు విచారములేదు. ఏలయంటిరా !

తే. గీ. కలిగెనాకిట్టిదురవస్థ శ కర్మవశము
చేతవినుము వచించెద శ హితముగాను
కూరహత్యనుచేసితి శ కుటిలనైతి
కానపడియుంటి నిందునే శ కర్తనైతి

అందుచే రాజుగారియొక్క ప్రకారమునుందు నన్ను బడవైచిరి కావున నేను మహాపాపుడను హత్యగావించిన వానిని భూమిలోనుంచ కూడగ.

వీర—నీవు నిజముగా జయితుని వధించినావా ?

జయపా—అయ్యో! భవదీయనామంబెద్దియో తెలిపి నన్నానందపరచె నరా?

వీర—ఓయీ నావేగువీర నేను స.ఇప్పట్లణంబునాలు భూపతికి కుమారుడను. నీవు సన్యాసివైయీకార్యమూచరించెదవా? యని సందేహపడి యిదంతనిజమో తెలిసికొనుటకు యరుదెంచినాడను.

జయపా—రాజకుమారా? నేను చంపియుంటిని ననుకే నన్నీ కారాగృహమున బడవైచినారు.

వీర—నిజముచెప్పు. ఏలబాంకెదవు నీవేషముచూడ సన్యాసివలెను, ముఖారవిందము రాజకుమారుని బోలియున్నది. మునివేషము యెందుకు ధరించితివి నీస్వాంతమున భీతిజెందవద్దు.

జయపా—అయ్యో! ఇదంతయు మీకెందుకు?

వీర—జయంతకుమారుని యెవ్వరువధించిరో తెలికొనవలెనని మహాల పడుచున్నాను.

జయపా—మీరు నన్ను పదిసార్లు యడుగలే ? యావధగావించింది నేనే.

వీర—నీవువచ్చిన వాక్యము నేనమ్మజాలను ఇదంతయు యేదో వింతయగు మాయతో నిండి యున్నది. కావున నాయందు దయగల్గి నిజము తెల్పుము.

జయపా—జరిగి పోయిన సంగతులేల బయలు చేసెదరు? అవి శున్నియు వచింప వలసిన విషయములుగావు.

వీర—ఏమియు యెరుగని నన్ను నిండవైచినందుకు నాకు చాలావిచారముగా నున్నది. అందుచే నీవు మనస్సునందు భీతిలేక వచింపవలయును. నీకు నేను మేలు గావించెదను.

జయపా—జయంతుని నే చంపలేదని దోచుచున్నదా!

వీర—ముఘ్ఘాటికి నాకు దోచినది.

జయపా—అయ్యో! యాగొడవ నానోటినుంచిరాచే?

వీర—నామాటవిననా? నాయందుదయగల్గనా?

జయపా—వీరసేనా! నామాటవినము. ఈసంగతి తెలిసికొనుటకు చాలాకాలము పట్టును. కావున నీవు యీరేని నావెంట వచ్చితివా? నీకీకథయంతయు పూసగ్రుచ్చినట్లు విన్నవించెద. అదియుగాక నీకళ్యాణ గూడ గాంచవచ్చును. నీకీవధయెవరు చేసెదరని యనుమానముతట్టుచున్నది?

వీర—అనువారు యెంతకైనను సాహసులు. అందుచే యీహత్య యాడువారి వలన జరిగి యుండును!

జయపా—అట్లయిన పోవుదమా?

వీర—రమ్ము తాళము దీసెదను (తీయుచు)

(నిష్క్రమించిరి)

రంగము:—ప్రభావతి సాధము

—ప్రభావతి—

[వీరసేనుడు జయపాలుడు ప్రవేశము]

వీర—నన్నిక్కడకు దీసికొని వచ్చితివేల? ఇది మా ప్రభావతిసాధ
మే! ఇదంతయు నాకు మాయగా నున్నది.

జయపా—రాజకుమారా! జరిగిననాటకమంతయు నిస్ఫలమున నేయు
న్నది. అదియంతయు యిందునుండి గాంచెదవే. నాయిష్టాను
సారముగా నీవు చరింపవలెను. సమస్తము సీకుఁ దెలియును.
మనమిత్రులగుట మీద పరుండి పిమ్మట నేమగునో వీక్షిం
చెదము.

వీర—అట్లే నీవు చెప్పినట్లు గాంచెదను. (అరుగుమీద పరుండిరి)
(అంతిలుపు చప్పుడు వినవచ్చును)

వీర—ఓయీ! యిక్కడ తలుపుచప్పుడు వినవచ్చుచున్నది. మన నెవ్వ
రును యాననాని పట్టరుగదా.

జయపా—వీరసేనా! ఎవ్వరు యాననాలు పట్టరు. నీవు మాత్రము
మార్గదర్శి మాటలాడిన కొంపమునుగును. మనము పన్ని
నకన్నుగడచెను!

ప్రభావతి—(తలుపుదీసికొని) ఆహా! నీను యింక మేదరి గృహంబున
కు హాయిగా బోవచ్చును. నేను క్వరగా నాపని చెరవేర్చుకొ
ని మరలి రావలెను. (నడచుచున్నది)

వీర—(జయపాలునితో! ఏమీ! యిది నాకు చాలా యాశ్చర్యమగు
చున్నది. ఈమె నాసోదరి ప్రభావతి కదా! ఈయర్థరాత్రి యె
క్కడ కేగ చున్నది? కనుగొందునా?

జయపా—(రహస్యముగా) నీవేమియు చేయరాదు. నేనిదివరకు చెప్పి యుంటినికదా? అట్లేమైన చేసితివేని మనమిది గార్యభంగము గలుగును.

వీర—నేనేమియు మాట్లాడను నీయిచ్చ వచ్చినట్లు గావించెదను.

జయపా—మనమిప్పుడు రహస్యముగా నీమెవెరువెంట నేగవలెను. నీవు కలికాల చర్యలన్నియు గాంచుచుండువు.

వీర—అయ్యో! ముందు నేమిజరుగునోగదా?

జయపా—నీవే నీకనులారా గాంచెదవు.

(ఇద్దఱు పృథ్వివతి వెనుకఁ జొచ్చుదురు)

వీర—అయ్యో! మిత్రీమా! నాకేమియు తోచకున్నది నేను చింతా ఛోలాయ మాన మానసుడనైతిని. నాసోదరి నిర్భీతిగ యీయ ర్థరాత్రిమున నొంటరిగా నింతదూర మరుదెంచింది. ఇప్పుడు మేదరిపేట పృవేశించినాము నాసోదరిందు యేమిపనియండి వచ్చుచున్నది. ఆహా! కాలమహిమగదా! మిత్రీమా! ఇప్పుడీ మెను నాకరవ లమాన గూల్చెదవా? ఇటువంటివారు బ్రతి కిన నేమి చచ్చిన నేమి?

జయపా—అదియేకదా నేవలదనిచెప్పితిని. అట్లయిన నే వెను కకుఁ జొయెదను. నీవిచ్చట యిచ్చవచ్చినట్లు యుండుము. నేను పో యెదను.

వీర—మిత్రీమా! వలదు. వలదు. నేనేమియు మాట్లాడనులే. నీయిష్టానుసారము మెలంగెద.

[తెరలేచును]

మేదరిగృహము

జయపా—మిత్రమా? ఇందు నివు పరిశీలించి చూడుము.

వీర—ఇదేమివింత మిత్రమా? ఆహా! నానాహారాదరి సిగ్గు విడనాడి మేదరిగృహము జొచ్చుచున్నదేమి? ఆహా! ఏమి యీసీచు రాలు, యింతకాశిన్యము గావించుచున్నది. అయ్యో! నేను చిన్నతనం బునుండి యెంతయో ననురాగముతోఁ జూచితినే! అట్టియీమె యీ నిందలపాలు జొచ్చెనా? మిత్రమా? నాకు గోప మాగకున్నది. నా కరవాలంబున యీమెశిరము ఖండింపనా?

జయపా—అయ్యో వీరసేనా! నీకెన్నిమాగులు యిట్లుపలుక వద్దని చెప్పను. మాటిమాటికి నిట్లు పలికెద ననిచెప్పిన రాకుందునే?

వీర—ఓయీ! సఖుడా!

తే. గీ. జననమొండెను ఓత్రియ ॥ జాతీయంను
ధాత్రివిభుడగునాతండి ॥ పుత్రియామె
కులటయై యీమె మేదరి ॥ గూఢచుండ
చూచి యోర్వగలనె! నేను ॥ గతిచర్య.

మరియు

తే. గీ. స్త్రీనిజంపినపాపము ॥ చెందనిమ్ము
ప్రజలు నీకిదిగూడను ॥ భావమందు
యనిన యనిమ్ము నేనిక ॥ నాగలేను
చంపుచున్నాను నీమెను ॥ సఖుడనేను.

మిత్రమా! నన్ను మూనాయనగారు దూషించినను సరే నేనీమెను చంపెదను. ఆహా! స్త్రీల మాయను గనుఁగొనుటకు నెవ్వరి తరము, యీకాలమున స్త్రీలట్లుచేయుచున్నారు.

తే. గీ పతినివిడనాడి విటకాండ్రో త పక్కజేరి
పైకి శ్రీరంగనీతులు త పలుకుచుండె
మోసమెంతయుఁ జేయుచు త భూమియందు
ప్రబలుచుండిరి యారీతి త పాడునతులు.

అక్కటా ! దైవమా కాలమంతయు నీరీతిగా మార్చితివా ? చీ ! చీ !
యీపాడుకొంతలు యనేక పాడుపనులఁ జేయుచు సర్వబంధువులకు
యవకీర్తిఁ దెచ్చుచుండిరిగదా ? అయ్యో దైవమా ! యీనీచపుజాతి నే
లప్రబలించెదవు, అక్కటా ! యీచెడుగులనేల భూమినుంచెదవు. అ
య్యో ప్రపంచమంతయు యారీతిగా మారిపోయెనా ? భారతభూమి
కి యిట్టిదురవస్థ నేల కలిగించితివయ్య. అగ్నులారా ! వీరిని దహింపు
డు, భూమ్యాకాశములారా ! యీజారసంఘము మీరు యేకమై
యణచివేయుడు. వీరు యీభూమినిబ్రతికిన నేమి బాధము ? ఉన్నవారి
కిఁగూడా యవకీర్తిగలుగుచున్నదిగదా ?

తే. గీ, చెడిరి కులకాంతలిట్లుచు త చెడిరి చెడిరి
మాయవేషమువేయుచు త భావమందు
పొదుగుచున్నారు వీరిట్లు త భూమియందు
జార చోరసంఘంబులు త చేరి యుండె.

హావిధి ! కాలమంతయు యారీతిగా పరిణమించుచున్నదా ? ఈరాజ
వంశమున యీతుచ్చురాలినేల గల్పించితివి. పండువంటికులంబును
పాడుచేయుచుండెనుగదా ? మాకేల యీనీచురాలు సంభవించె
నోయి ?

తే. గీ, కలరు జెప్పలు భ్రష్టులు త కాలమందు
మెలఁగుచున్నారు భూమిని? మేలుగాను
మంచివారిని వీరిట్లు త పాడుజేసి
కాలమంతయు నీరీతి త గడుపుచుండె.

అహ! మిత్రీమా! ఇప్పుడేమందువు?

జయపా—వీరసేన! నివేదియ చేయవద్దు నాయుచ్చానుసారముగా నుండవలెను. ఏమాత్రము మాటలాడినా మన కార్యమునకు భంగము కలుగుదు.

వీర—అట్లయిన నన్నేమిచేయమందువు. నాకేమియు బోధపడుటలేదు. అయ్యో యీచర్యచూచినప్పటినుంచీయు నామనంబున దియో గుందుచున్నది.

జయపా—సీవు మాటాడక జరిగేసంగతులన్నియువీక్షించుకొన

[ప్రభావతి, మేదరిమొకడు ప్రవేశించుచున్నారు]

ప్రభా—మేదరినాయకా! సీకోరిక నెరివేర్చవచ్చితిని.

వెం—ఇంకే యింకే ఏంటి, యాపనిచేసావు సంపేశావా? యేరు సూడలేదుకదా?

ప్రభా—అందుకు యేమీ సౌశయము లేదు. కాని యారోజనసిద్ధిగిలునుంచి ఖడ్గము తీసికొనివెళ్ళి నాప్రాణసాయకుని చంపుచుండ యెక్కడనుందియో యొకసన్యాసివేషధారుడు గోనికివచ్చి నాచేయి చంపవద్దని పట్టుకొన్నాడు.

వెం—అంతాబాబో కొంపముంచావా యేమిటి ఎవరైనాపట్టుకొన్నారాయేమిటి? నిజంసెప్పు? నన్ను సంపకు.

ప్రభా—అంతావనుమరి? వాడు వచ్చి పట్టుకోగానే రాజభటులనుపిలిచి యీతుచ్చుగును నాభర్తప్రాణముతీసి చంపివాడని కేకలిడితిని. అంత వారు యితనిని కారాగృహమునకు దోడుకొనిపోయి యందు బంధించినారు. నేను వెర్రిదాననుకుకొంటివా యేమిటి?

వెం—ఆ, ఏంటి యంతకు 'సేస్తావని నేనన్నో' లేదు. అహ! మంచిమాయలాడివైతివే అందుసే న యీపనిని సేయునుంటివి.

ప్రభా—మేదరినాయ కా! నాయందు చాలాదయగలిగి యుం
డాలినుమా, పెండ్లియాడిన భర్తను చంపుకొంటిని యింక నీవేనాకు
దిక్కు. నీయిష్టమువచ్చినట్లు నేనుంటాను

వెం—నీకేమి లోటునీయను. మనంమాత్రం సాలాసాలాజా
గరతగా నుండాలి. యేరికిదెలియుకూడదు. బహుసక్కుగా నీవు శే
తురులు యిక్కడకు వస్తూవుండాలి. మన రాస్యం యేరికి తెలియనీయ
కూడదునుమా?

ప్రభా—మేదరినాయ కా! నీయిష్టప్రకారం చేస్తాలే. కాని, యీ
వేళ యింటికి ద్వారగా పోవాలి, వెళ్లనిచ్చెదవా?

వెం—ప్రభావతీ, యిల్లాలనూడు నీభర్త సంతాపకద, సాలాసే
వుంటే యేరేమంటారు. మనకడ్డు యేరులేరు.

జయపా—(వీర సేనునితో) మిత్రీమూ వారిసంభాషణ సావధా
నచిత్తుండవై యాలకింపుము. ఇప్పుడు నీకు సంగతంతయు తెలియు
చున్నదా? కాలానుకూలము తెలిసినదా? జారత్వవిశేషము యర్హమై
నదా? దానిసారముచూడుము. యేయేరికిగా కాలమును మార్పుచుం
డునోగదా?

తే. గీ. నిందలెన్నియొ వచ్చును శ్రీ యిందువలన

పండువంటికులంబెల్ల శ్రీ భస్మమవును

యింటనుండదు నీరీతి శ్రీ యింతియెప్పుడు

సర్వకాలము నీరీతి శ్రీ సాగుచుండు.

మరియు

తే. గీ. తనువుపాడగుచుండును ? ధాత్రియందు

చెడ్డపేరొచ్చునీతి శ్రీ చెలియకెప్పుడు

పంక్తిభోజనముండదు శ్రీ పతికినెప్పుడు

పాపమంతయొప్పింతు శ్రీ పణతికెప్పుడు.

అయ్యా! వీరసేనా! జారత్వవిశేష సాంప్రదాయమిది. కాన యిటువంటివారిని భూమినినుంచకూడదు

వీరసే—అయ్యో! ఎంతదారుణ మొంతదారుణము. అకటా వ్రపంచమంతయు నీరీతిగా నుండునేమో? మిత్రీమా!

తే. గీ. మదినికొంచెమైనను జాలి శ వదలికిట్టి
జారకాంతలుమరియింక శ చాలతలుప
కాలకవ్వంబువదలంగ శ వలనుకాద,
అకట దైవము యేరీతి శ నాదరించు.

మరియు సఖా!

తే. గీ. కాలమంతయు నెకరీతి శ గడువజోడు
జయములొచ్చుచుగాజుకు శ నయముగాను
భయములొచ్చుచు వెంటనే శ ప్రాణమిత్రీ!
వింతలెన్నియొ గలుగును శ స్వాంతమాదు.

(విచారముతో) నేనిహైరక్యత్యముచూచి బ్రతుకజాలను. ఎనాడు మేము పాపముచేసికొంటిమో? యీనాడు మట్టికప్పములు పొగిస్తించెను. (ఇరుక యూరకుండి) అయ్యోదైనమా యెంతవనిగావించితివయ్య. మాకేలయీసీచుగాలిని గలిగించితివయ్య. త్రితీయాస్వయమందున జన్మించి విమలకీర్తి పరుండైన మారండీ పృథ్విపతికి కళంకము తెచ్చిపెట్టెనుగాదా! చీ! యీకులలయున్న నేమి మడిసిన నేమి. అయ్యో! నీచురాలా! నీకెంతయుద్దేశముగలెనే.

తే. గీ. హృదయయున నెగుసిగులు శ వదలివేసి
చుచ్చైనమేదరినోడ శ నీలుచుంట
వెంతదాసవె నీవును శ యింతుడైన
లెక్కనేయక నీవిట్లు శ నక్కుచుంటి.

దైవమా నేనిప్పుడు యెవరికై విచారించెదను ?

మ. అకటా మేదరిజేరి జారయ్యయ ? ట్లల్లాడు చెల్లాయి పా
ట్లకు నైకుందుదానా? జయంతునికి బా శ ట్లంతుచ్చారెంతునా?
యిక మాయాయపకీర్తికై మదినినే శ నేమంచుదుఃఖంతునా
యిక నానీచపు జీవమెందుకనినా శ కేనేనుశోకింతునా?

ఓకరుణానిధీ నాపాట్లుయేమస చెప్పెదవు! ఎన్నెల యామాయజగంబు
లోనుంచెదవు. అయ్యోనాకల్లార యానీచపు కార్యము గాంచలేనే! మి
త్రీమా! ఖడ్గ మొసంగుము. ప్రాణహత్యగావించుకొందును !

జయపా—స్నేహితుడా! ఎందుకీతొందర? నామాటలాల్సింపుము.

చ. కలతవహించకయ్య కల శ కాలము కష్టములుండిబోవు కా
వలసినవాటికై మదిని శ బాధలుజెందెదవేలసీపు యీ
దలపుచుండకయ్య చెడు శ ధారుణియందున వింతలయ్య నా
పలుకులుయాలకింపుమది శ ప్రార్థనజేసెద ప్రాణమిత్రీమా?

కాపుఁమిత్రీమా! నాయందుదయగలిగి విచారించకముందు వాటికై
యాలోచింపుము. ఇట్లుండ లాభమేమి!

వీర—ఏమియుఁ బలుకుటకు నోరాడగున్నది. ఈకులట యెంతివనిగా
వించెను. భర్తను తాను స్వయముగా వధించి యేమియు యీ
లోచనదట్టక నీవు రక్షించుటకు చనుదెంచ యీసందస్సపైమో
పి యీకారాగృహప్రాప్తి చేసెనా ! అకటా స్త్రీ లెంతమా
యలాండు! (ప్రభావతి నుద్దేశించి) ఓసీ మాయలాడిప్రభా
వతీ! ఎంతదారుణముగావించితివే ! నీవెంతయో తల్లిదండ్రుల
కుఁగిరి, దెచ్చెదవని వారు వారిమనంబులలో నాహ్లాదబడుచుం
డ నీవిట్లుగావించెదవా ! అకటా యెంతఘోర కార్య మాచరిం
చితివి. మిత్రీమా యింకనన్న యద్ధుచేయకుము, యీదుష్కా

ర్యముగావించిన యీనీచురాలిని నాకరచాలంబున ఖాడించెద.
(ప్రభావతిపైకేగ నెంచుచున్నాడు)

జయపా—అపి) నీవట్టి కార్యముచేయుట మంచిపని కాదు.

వీరసే—అట్లయినచో : ట్లుచేసెద (రాజభటులను కేక వేయుచు)

వెంకి—ప్రభావతి! అల్లాసూసు! యేదోగొంపముగచావు! యల్లరి యేరో సేస్తున్నారు. నాపాశాలు పోగొట్టాయే! అంబాబో నాకీసంసారిసంగతైవద్దు, వద్దు, వద్దు.

ప్రభా—నాదేవామలతయ కింప మెత్తుచున్నది. అరుగో ఆవేళగామాయి వస్త్రము ధరించుకున్న సన్యాసియు, అయ్యగారో; యీకేమన్నది. నాచాపముండినది నాసోదరుడుగ వీరసేనుడు కూడ యరుడెంచినారు. అయ్యో నాగుట్టువెల్లడయినది. అయ్యో మేదరినాయ కా యిప్పుడెంతబోదును. నన్నురక్షించువారెవరు?

రాజభటులు పగిలేశించుచున్నారు

రాజభ—మహారాజగుమారా! వీరసేనా! యేమిసెలవు!

వీర—రాజభటులారా! అందున్న యీ ముద్దరిసి గారాగృహవాసులు గతమయిరి.

(రాజభటులు వారుపురను దోచుకొనిపోవుదురు)

జయపా—మిత్రమా! మనమానరించవలసిన కార్యమేమి?

వీర—స్నేహితుడా! నామనంబు యెంతయో కలతజెందుచున్నది. మాతండ్రిగారికియేమియవకీర్తి వాటిల్లునోకదా? ప్రజలు యేమని నింద జేయుదురోగదా? అయ్యో యీవింతమాచి మాతల్లిబ్రతుక కలదా? మాతండ్రి బ్రతుక గలదా? కులమునకెల్ల కళంకము దెచ్చిన యీనీచురాలిని చంపినను పాపముండునా? స

ర్వబంధుజనులు నిందించరా? మహాపాతకము సంభవింపదా?
నేనింటికి యెట్లుపోగలను.

జయపా—మిత్రమా! నీవేమియు సంశయించనలదు. పోవుదమురా.
(నిష్క్రమింతురు.)

రంగము — రాజసభ

(చిత్రకేతుడు, వీరసేనుడు, జయవర్మ ప్రవేశించుచున్నారు.)

చిత్ర—వీరసేనా! నిశితేయిని కుమారి సాధంబు వచ్చి జయంతుని
చంపి సన్యాసి గూర్చి నేమిచారణకదా? అందలి సత్యాపత్తిం
బులు నీకేమి తెలియును.

వీర—అంతయు సిద్ధముగా నే యున్నది. (ప్రక్కకు దిరిగి) సేవకా! యి
టురమ్ము.

సేవకు—(ఘోషించి) అయ్యా! యేమిసెలవు?

వీర—నీవుపోయి కారాగృహమున నుంచబడిన కాంతను పురుషుని
సదివటకున్న సన్యాసిని దోడ్కొనిరమ్ము.

సేవకు—చిత్రము. (నిష్క్రమించును.)

వీర—తండ్రి! ననుస్కారము.

చిత్ర—నిన్నరాత్రి కారాగృహనివాసులుగ జేయబడిన పురుషుడును
కాంతయు యెవ్వరు?

వీర—తండ్రి! అదంతయు మీకొక తృప్తికాలముగా నే విశదముగురు
ఇంతలోనే వచ్చిచి మీకు విచారము కలిగించ నేల? అదంతయు
మీయంతట మీరే విని విచారణ చేయవచ్చును.

చిత్రి—ఇదివరకే విచారముచున్న నాకు మరింత దుఃఖముకలుగునా?
ఏమియ్యావంతి? అయ్యో భగవంతుడు నన్నేమి చేయదలచినా
డో గదా? నాయదృష్టమెట్లున్నదో!

వీర—తమకేవిచారము గలుగచేయదు. సర్వబంధుజన దుఃఖకారణము
యియున్నది. జయంతుని వధ మన కుటుంబమునకు కళంకము
దెచ్చినది తమ పుత్రికారత్నము యొక్క పూర్వజన్మ సుకృతము.

చిత్రి—కుమారా! ఇంచుక నాకు దెలుపరాదా?

వీర—తండ్రి! నేవచింపనేల? నేరస్థులు భటులతో బ్రవేశించుచున్నా
రు వీక్షింపుము?

(సన్యాసి వేషధరుడగు జయపాలుడు పృథ్వివతి, మేదరివెంకడు పృ
వేశించుచున్నారు.) (కొందరు రాజభటులు వెంటనే పృవేశించు
చున్నారు.)

చిత్రి—వీర సేనా పృథ్వివతికూడ నేరస్థులతోచున్నదేమి? ఆమె యేమి
యిన నేరముచేసియున్నదా? ఇదంతయు నాకేదో పితృకలిగిం
చుచున్నది. లేక నేను కలగాంచుచుంటినా?

వీర—తండ్రి! నాటకవంతయు యామెతో నిండియున్నది. ఆమెసీపు
త్రిక నాసోదరీ రత్నము. కులంబునకు మణిపూస.

చిత్రి—కుమారా! నామనంబంతయు యాందోళ పడుచున్నది ఆహా
ఏమి యీ నేరస్థులు ఇదంతయు నాయొక్క యదృష్టము గాబో
లు!

వీర—జనకా! నీయొక్క యదృష్టమున కేమిలోటు. నీకీపుత్రికారత్న
మున్నంతకాలము రాజ్యము మహా సౌభాగ్యము జెందును. దే
వరవారు నాసోదరీ నడిగి కారాగృహ నివాసమునకు గారణ
ము తెలిసికొనును.

ప్రభా—(తల వంచుకొని విచారించుచున్నది)

చిత్రి—అమ్మాయీ! విచారించెద వేల. నీవు కారాగృహమున కేగు
టకు కారణము వచింపుము.

వీర—సోదరీ! విచారించకుము పూర్వకృత పాపకారమిట్లు జరుగుచుండు
లే? కారణము లన్నియు తండ్రిగారితో భీతిలేక వచింపుము?

చిత్రి—అమ్మాయీ! నీసోదరుడు నిన్ను బ్రతిమాలుచున్నప్పుడు స
మాధానమిమ్ము.

వీర—తండ్రిగారూ! మీరు శ్రమజెందకుడు. గుట్టంతయు బయలెక్కి
వది. రాజసభయందు సత్యాసత్యములు వచించని యెడల నిజ
ము నిలకడమిద తెలియును

చిత్ర—కుమారీ! నీవాలస్యముగావించక నిజము త్వరగా జెప్పుము.
నీవేమైనను యపవాదులు చేసితివా? లేక మంతనములు యేమైన
ను బల్కితివా? ప్రత్యుత్తరంబిమ్ము.

ప్రభా—తండ్రి! చెప్పుట కేమున్నది. ఇది నాజన్మ కృతమువల్ల సంభ
వించిది. నా యొక్క దురిదృష్టము చేత ఏకాడకి నున్న యీ
ద్యుకొని వచ్చిరి. అంతకంటె నేనేమియు నెరుగను. (తనలో) అ
య్యో! దైవమా! మమ్మెల బట్టబయలు గావించితివి. అకటా
యీరహస్యము నాసోదరులకే తెలియవలెనా? తెలిసినను మ
మ్మెల యిక్కడకు దీసికొని రావలయును. యంతకు దైవకృప
యెట్లున్నదోగదా?

చిత్రి—ఓరీ శుదరి! రాజభటులు నిన్ను చెఱసాలలో నెండుకుబడవై
చిరి? నిజమంతయు వక్కాణింపుము.

వెంక—మారాజా! నామాటలాలకించును. నేనే పాపంయెరుగను. ఒ
ట్టిపున్నాన్ని మీకాడకు లాక్కొని వచ్చారు బాబు! నాకత్తితో
దుబాబు రచ్చించాలి. నాపెల్లంతోడు. నాకురాచభటులుసం

కెళ్లు యేచిబంధికానాలో (దోసారు బాబూ! రాజాగారూ! మీ
పాదాలకాడ బ్రతికేవాడిని.

చిత్రి—కుమారా! ఆసన్యాసియంద లోకమేమి?

వీర—ఓయి! సన్యాసి కాషాయి వస్త్రములుధరించి నీకుకూడా కారా
గృహపాపిగిలైనా?

జయపా—అయ్యో! అనాడు రాత్రి ప్రభావతి సాధము పొచ్చి యీ
మె భర్తను వధించితిని.

చిత్రి—ఓయి! సన్యాసీ, నీవు నిజముగా వధించితివా?

జయపా—అయ్యో అంతుచేతనే నన్ను కారాగృహములో బడవైచి
నారు.

వీర—ఓయి! నీవు నిజమంతయు దెలుపుము. నిజముగా నివే వధించితి
వా?

జయపా—అయ్యో! నేనేమి విన్నపించెదను. వధించినది లేనది యీ
పరమాత్ముడగు భగవంతునికి దెలుసుచు నాకుదెలియును. నేర
మృత్యు నాపై మోపబడెను.

వీర—సివు? జహంతయు? లుకడ మీద తెలప గలవా? అందుకు ద
గిన సూచనన్నియు చూపింపుము. నీకెవరి మీదనైన యను
మానము గలదా? వచింపుము.

జయపా—రాజా! మీరెట్టి దగడన విధించినను యానిచమగు కార్య
ములు నోటితో వచుకబాలను. మీయొక్క శిక్షకు నేనేపాత్రు
డనయ్యెదను. అందలి నిజముమీయంతట మీకు దెలియగలను.

వీర—ఓరీ! మేదరీ! యీసంగతి యంతయు నిజముగా పలికెదవా? లే
యెడల నీకు మరణశిక్ష ప్రాప్తమగును.

వెంక—(తనలో) అంబాబో! నాకొంపముసిగింది నాకాసం బయలో
డింది నావణం పొతాది యింక నన్ను బలకనీయరు అయ్యో

జ యం త జ య పా ల ము.

యెక్క యారాసపిల్లని పట్టాను. ఆపాపకోరిక నాకేలపుట్టా
 లి నాబుద్ధిగడ్డితిని రాసకులాని పాపచేసానుగదా! యాలాటి
 తగయిదాలు వచ్చేవును తెన్నుచు చేయగూడదు యింక నేను నా
 పాణం పోగొట్టుకోవాలి నాపెల్లాంబిడ్డలు నాకోసంయేసుస్తా
 రు అయ్యో! దైవం నాకీ గొడవలు తెచ్చాడేమి? యింక నిజం
 సెప్పకపోతే గార్యంలేదు (ప్రకాశముగా) మారాజారచ్చించం
 డి మీపాదాలు పట్టుకుంటాను, యింకమీకాడ అబద్ధం సెప్ప
 ను, ఆమీదదేవరోదయసూపించాలి. మీరేమిచేయుమన్నాచే
 యడానికిసిద్ధంగున్నాను. నన్ను సుపినాసరే నిజం సెప్తాయినం
 డి మీపాదావతిగారికి నాకురెండేళ్ల మట్టిసరసాలుజరుగుతోన్నా
 యి నాపమాణపూర్తగా నిజంయితే బాబూ!నన్ను రచ్చించం
 డి ఎరగక సేసాను ఇంక బుద్ధిగానుంటాను లెండి .

చిత్ర—(తనలో) అయ్యో! దైవమా! యిట్టి కర్మకారమే సంగతులు
 జరుగునని నెలనైనను దలుపలేదు. అశటా! యామాటలువి
 ని నెంతినే నాగుండెలు బద్దలగుచున్నవి. నేనింక బ్రతుకజాల
 ను. ఈమాయ దేవుడు నన్నేల యామాయా ప్రపంచములో
 బుట్టించి పలయును అయ్యో పంశమునకు యాకళంకము వ
 చ్చునని కలనైనను యెరుగజాలను. “తులసి మొక్కకు గంజా
 యి మొక్క” పుట్టినరీతిగా నాకడుపున యాతుచ్ఛరాలు జ
 న్నించెను నేను నాబంధువులను యెట్లుచూడగలను. నాకింకెవ్వరు
 దిక్కు. మారాచపంశమున యాతుచ్ఛరాలు యేలజన్మించవ
 లయును అహా! కాలమహిమ సేచకులమున పుట్టినమెదరిని రా
 కులమునజన్మించి మనంబున భీతిలేక యాకార్యము గావించిన
 దా? అయ్యో! ప్రభావతీ యాబుద్ధి సీకేల గలిగినే ?

తే. గి. పాలవంటి కులం బెల్ల శ్రీ పాడుచేసి
భీతి నొక్కింత లేక యీ శ్రీ వేషలాడి
మేడరిని గూడికులమెల్ల శ్రీ బూదిచేసి
భర్తపాణము దీసెను శ్రీ నూయలాడి.

అయ్యో యీనిచుకాలను ధాశీనిను ను నుచరాదు. కటకటా యీ
మెనాకేల యుద్ధవిరాచెను దైవమా! దయచూడుము.

వీర—(రాజునునింకొంచి తాడి) విచారిం చెదవేల? ఇటువంటి పింతలు స
హజము. గ- కోక మునగదిట్టి కాలమున జగుగుచుండెను. అయినను
నుక పూర్వజన్మముకృతము.

చిత్రి—నందనా! ఏమియు నాకు, కోచున్నది. ఎన్నడు దలంచెయుం
డనియొకకీర్తిసంభవించినందుకుఁ గొంచెము విచారము కలుగు
చున్నది.

వీర—రాజా! ఈజగదన లాభమేమి? ఇంకముందు జరుగబోవుసంగ
తులు గుఱలకొప్పుము. కావున ధైర్యము గలుగును.

చిత్రి—(మేడరిని) ఓరీ. తరువాత సంగతి చెప్పుకొ.

వెంక—అయ్యా! పతిదినం యీపిల్లమాపులు నాగుడిసికాడకు వచ్చే
ది. అబిడ మొగుడొచ్చినరేతి! కూడా నాకడకు వచ్చింది. యీ
రోజుయాలసగజేసింది, యేయివ్యాళయింతజాగుచేసాయేం
యని యడిగాను బాబు. నేను మాయంటికి నాభర్తవచ్చాడు
యాలస్యంచేసానుయని సెప్పిందండీ! అల్లాగయితేమనసేసాం
భంగంవత్తాదియని సెప్పానండి. అప్పుడు పభావతి నన్నుకత్తి
యడిగిందండీ. ఎందుకని నేనుడిగానంటి. నాభర్తను సంపుతా
నుయని సెప్పి వెళ్లిందండీ. నేనెద్దని సెప్పానండి. నామాటయిన
క యెల్లిసంపొచ్చిందండీ? మ-రాజాయిదండి నాసంగతి.

చిత్ర)——(తనలో) అహా! స్త్రీలలో నెంతయునను మాయలాండుకలరు
నారు యెంతకైనను జాలుదురు.

తే. గీ. పైకియెంతయో మంచిగా నునులుచుండు
కలవుకుట్రలులోపల ను కాంతలకును
భర్తవిడనాడి విటులకు ను భార్యలైఁ
కాలమంతయుమూరెను ను కాంచిచూడ.

అకటా! భర్తను విడనాడుటయే కాక పరపూరుషునిజేరి భర్తచాగ్గా
ములు యిహలోకసుఖముల కాసహజీవీయుచున్నారు. అయ్యో! రాజకు
లంబున జన్మించినచకులముగో జన్మించిన నీమేదరికూడుట దురన్యాయ
ము. (ప్రభావతి నుద్దేశించి) ఓసీ మాయలాడి నీవెంతపని చేయుదువ
ని నేడలంచి యుండలేకు. మా గాజకులంబునకుఁ గీర్తిసంపాదించెదవ
నియు, యత్తవారికి వన్నె దెచ్చెదవనియు నమ్మియున్నమావంటివారిని
దుఃఖాభిగోబడవైచితివే? అయ్యో నేనీ పరిజలయెదుట తలయెత్త
జాలను. చంద్రిమతి, ద్రావిడి, సావిత్రీనోలె నీభర్తకుశోభిల్లెదవని నా
మనంబులో నెంతయో యాత్రోపడియున్న నన్నీ రృట్టల పాలజేసితివా?
వీర—మేదరీ, తరువా యి సమాచార చెప్పుము.

వెం—ఆరేయి నాదగ్గిఱ యాయమ్మకత్తిపట్టికెల్లి భర్తను సంపేసి
నాకాడకు వచ్చిందండిబాబూ! వచ్చినసంపుతుండగాయేరో
బైరాగివేషముతో వచ్చి, సంపకు, సంపకుమన్నాడటబా
బూ! యాసన్నాసి చూటలుయినక సంపేసిందటబాబూ! అ
ప్పుడు రాజభటులనుకేకేసిబైరాగిని తనభర్తని సంపింట్లుసెప్పి
యాతనిని ఖైదులోవే గుంచిందటబాబూ! నాకాడకువచ్చి
యీసంగతినెప్పిందండీ. అయ్యో నేనెంతయంతా సెప్పాను.
నన్ను రచ్చించాల. మీపాదాలుకాడ బలికేవాడిని

ప్రభా—(తనలో) అయ్యో! యీమేదరి నారహస్యమంతయుఁ బూస గుచ్చినట్లు వదించినాడు. నేనింకోమంతనము బన్నితప్పించు కొనుటకు వీలులేదు నేను యిక నిజము మాసోదరునితో చెప్పవలసి తీరును. అకటా! వతినివిడనాడి పరపూరుషునిజేరుటవలన ఏచ్చెడు కష్టము లివిగదా?

వీర—ప్రభావతీ! యీమేదరిపలికిన పలుకులన్నియు నిజమేనా? లేక నీవుయేమైనను మారువదించెదవా?

ప్రభా—(తనలో) అయ్యో! నేనిప్పుడు యేమని జవాబు నీయఁగలను తలయెత్తి మాటలాడగలనా? ఈభూమిమీద బ్రతుకగలనా? అకటా! నేనేమిచేయగలను. నామాటలాల్పింపువారెవ్వరు (అని యూరకుండును)

వీర—(తనలో) అకటా! యీమాయలాడి భర్తనుచంపుటనిజమే! అందుచేతనే మాటలాడుటకు నోరాడకున్నది. (ప్రకాశముగా) సోదరీ! మారుమాటాడవేమి? ఆమేదరి పలుకులకు యంగీకారమేనా?

ప్రభా—సోదరా! చన్ను పదిమూరులు పలికించి బాధపెట్టుటేల? మేదరిపూసగుచ్చినట్లు యంతయువక్కాణించెగదా? నన్నింకయడుగు నేల! సమస్తంబును నీకుఁ దెలిసియేయున్నది. నాయొక్కదురదృష్టమువల్ల నాకీసీచుసుప్రాప్తమయినాడు. ఇదంతయునా పూర్వజన్మనుకృతము. ఈపాడునిగూడి రాజకులంబున కెల్ల కళంకము తెచ్చి పెట్టిననావంటి నీచురాలు యీభూమిపైబ్రతుకుటహేయము. నాకీజారత్వమువల్ల సుభవించుకష్టములన్నియు యిప్పుడు నాటిగవి. కాన నావంటిసీచురాలను నీకరవాలంబున నటికి పుణ్యంబుఁగట్టుకొనుము. దోషమంతయు నాదేకానిమేద

రిదియెంతమాత్రములేదు ఆతఁడు నాకెన్నియో నీతులుచెప్పె
డివాడు కాని నేను నిరాకరించితిని. మేదరి చంపవద్దని చెప్పి
నాడు. కాని, మాకడ్డము గలుగునని నేచంపి సన్యాసిమీద
నిందవైచితిని.

వీర—ప్రభావతీ! నీభర్తను వధించినందుకు నీప్రాణములుఁదీసి వీరవల
యును, కావున నేకాతన్యముబూని నీమీదగలిగినకూర్చి, ప్రేమ
ముహూర్తము గావించుచున్నాను నీతల్లినిజూడగోరెదనే
నియొక సారిపోయిచూచిరమ్ము. నీప్రాణములు బాయుటకుసం
సిద్ధవైయుండుము.

ప్రభా—సోదరా! ఇట్టినీచకార్యంబు యాచరించి నాతల్లిముఖావని
దమెట్లు వీక్షించెదను. అయినను నన్నుచిన్నతనంబునుంచిపెం
చిపెద్దచేసియున్న యామెనెకసారి దర్శించివచ్చెదననుగ్రహిం
పుము.

వీర—ఓరీమేదరా! జయంతవధనుగురించి నీకేమియు శిక్షలేదు కాని,
యామెకుఁబ్రోత్సాహపఱచినందుకు నీవు నీజీవితకాలము కా
రాగృహములోగడపవలెను. నీకదియేశిక్ష. (రాజభటులను
చూచి) భటులారా యీప్రభావతీదోడ్కొని మాజననిదర్శిం
పఁజేసి పిమ్మటకింకరలకప్పగించి యురిదీయింపుడు. ఈమేదరిని
కారాగృహనివాసిగాఁ జేయుడు. ఇదియే నాయొక్కయాజ్ఞ
పాండు.

వెంక—(తనలో) ఓరి బాబో! నాకొంపమునిగిందిరా యింకయిది
యేనామశిక్ష నాకింతతప్పదు. (ప్రకాశము) మారాజా నన్ను
రచ్చించుడు. నేనీసిచ్చపొందలేనుబాబూ! నేనాబద్దంపెప్పలే
దు. నాయందు దయపుంచాలిబాబూ! యింతకతినసిచ్చ

వద్దండీ. నాపాణాలు బోతాయండీ! అయ్యోపభావతీ నాకెంత గోల తెచ్చావమ్మా? అయ్యో నాపెల్లంబిడ్డలు యేడుస్తారండీ! అమ్మయ్యా! నేనాచీకటికొట్టులోనుండలేనండీ. పాణాలుబోతాయండీ. మావాళ్లురాసపిల్లన్నేయంవద్దనిసెప్పారు కాని నేను యినకబోతిని. నిచకారంగా పండంటిరాసకులంపాడిసేసాను. మంచిసెడ్డలు నాలోచింపలేకబోతిని. నన్ను యీరుబ్రతుకనీ గు. అయ్యో! యీపాడుపని సేయుటవల్ల యిప్పుడు నాకొంపమునిగింది. దేవుడా నాబారంసీమీదపారేసాను ఆపైన నీయిట్టం. నన్నురచ్చించాలినుమా?

(భటులుసంకెలలు దగిలించితీసికొనిపోవుదురు)

[ప్రభా.—(తనలో) ఆహా! పతినిబాసి హేయమగు యీమేదరినిగూడుటచే నాకీశిక్షప్రసించింది. పతిభక్తిమించినవస్తువీజగంబున నింకఁగానరాదు.

శే. గీ. ఎట్టిపాపంబుఁజేసితి శ నేనుతొల్లి
పరువుపోయెనునిందల శ పాలనైతి
భర్తవిడనాడిమేదరి శ భార్యనైతి
ప్రజలయెడటనుతలయెత్తి శ మసలలేను.

తుచ్చసుఖంబునకాసించి మహాదుష్కార్యంబుఁ గావించితిని. ఆహా! నావంటిదీజగంబుననుండిననేమి, మండిననేమి! భర్తనువధించిలోకనిందపాలైతిని. జననీ జనకులకుఁ గళంకముఁదెచ్చి పెట్టితిని. చేయరానిపనులెన్నియో నాచరించితిని. నామూలంబు పంపంటికులంబంతయు పాడయ్యెనుకదా! చేతులారా ప్రాణనాధునిఁజగపిహేయమగు మేదరినిఁగూడియిహలోకసౌఖ్యముల కాసించితిని

చ. కటకటయెంతపాడమిది శ కానకనీచకులంబునందుయా

కుటిలనుఁగూడిప్రాణపతి శ గొంతుకఁగోసితి, మానివయ్యనిన్

కఠినములైనమాటలనుఁ శ్రీ గల్పనఁజేసివచించియీతనిన్
భటులకునప్పగించితిని శ్రీ మానముభంగముఁ జేసుకొంటినే.

నేటిదినంబుననే పాణిములుఁబాయుచుంటినే! అయ్యో! నానాధునిని
ష్కారణముగా చంపి నిరకప్రాప్తిచెందుచుంటినే! ఏమియీమాయజగ
ము ఆహా! యేమి యీమానవుల వెర్రిమమకారము. నేటితో నాకు స
ర్వమునాటెనుకదా?

శా. మాయామేయజగంబెనిత్యమని సం శ్రీ భావించి శ్రీమోహంబునన్
ఏయన్యాయములైనఁ జేయుచునుతా శ్రీ నీలాగునన్ బృథ్విలోఁ
గాయంబేస్థిరమంచునెంచిమదిలోఁ శ్రీ గార్వణ్యమున్ గల్గుచున్
మాయావేషముఁగల్గిస్త్రీలిటుల సా శ్రీ భాగ్యంబుగానుండిరో.

అకటా! జగంబంతయు నీరీతిగాఁ బరిణమించుచున్నదికదా! అయ్యో
యిప్పుడు నాజననిముఖంబెట్లుగాంచకలను. భర్తసేవ విడనాడబారిణినై
చరియించినందుకుఁ దగిన శిక్షప్రాప్తించినది.

వీర—భటులారా, యీమెను మాతల్లికడకుఁ దోడ్కొని పోయి మా
జననితో నీరీతిగాఁ బట్కుడు.

మ. అనుమానంబునెకింతలేకఁజెడుచూ శ్రీ యామేదరిన్ గూడిన
జనవంద్యుచ్చగుణాకరున్ శుభకరున్ శ్రీ జూలిన్ మదిన్ బూనకన్
దనభర్తన్, నిదిరించుచుండగ మహా శ్రీ ధైర్యంబుతోఁజంపెమీ
తనయారత్న మటంచుఁజెప్పుడుమనో శ్రీ దారుఢ్యమున్ గల్గుచున్.

అందుచే రాజుగారు రిశిక్షనిచ్చిరని విన్నవించి వెంటనే దిరిగిఁబ్రేవేళిం
చుడు. ఆవంతయున నాలస్యంబుఁ జేయకఁదక్షణమురండు.

(రాజభటులు పృథావతిని దోడ్కొనిపోయిరి.)

చిత్రి—కుమారా! నేనికప్రజల మోముఁబాడ చాలను.

జయవ—దేవా! కాలానుకూలముగా ననేకవంతులు జరుగుచుండును.
అందుకై మనము చింతిలకూడదు. కాని, మీరేమియు మదిలో
గుండకచరియించుడు.

తే. గీ. బ్రహ్మయేరీతిసెసటను శ వ్రాసినాడో?
యట్లుజరుగునుడప్పక శ యరసిచూడ,
దానిదప్పింపనెవ్వరి శ తరముకాదు!
చెప్పచుంటిని, వినుమింక శ యొప్పుగాను.

కాననోరాజా! ఇదిమనపూర్వజన్మ సుకృతము. అందులకై మీరెంత
మాతృమువగవకుండు. ఇంక మనముచ నెదమురండు.

చిత్ర—మంత్రీవర్యా! నాకెంతమాతృము భీతిలేదు కాని యీనీచు
రాలు యిట్టదగ్గర్యుండు నెనర్చుననికలనైనను దలపలేదు. ఇం
తకు దైవము సన్నేరీతిచూచునోగదా!

వీర—తండ్రిసెలవుగైకొనెద.

జయవ—రాజా! ఆలస్యమేల నిష్క్రమించెదమా?

(నిష్క్రమించిరి)

జయంతజయపాలులు.

చతుర్థాంకము.

—:రంగము:—

(ప్రవేశము:— వీరసేనుడు, జయపాలుడు.)

వీర—మిత్రమా !

తే. గీ. నీదురూపముజూడ మునీగిద్రువోలె
గానుపించుచునుండెను నీ కరుణాశోడ
దెల్పుమింకను నీరూపుల నీ దేటగాను
కల్లఁజెప్పకునాకింక నీ గమలనేత్ర.

జయ—నీప్రవచించినట్లు నారూపము మునింద్రునివలె గాన్పించుచుండును. కాని యీరూపము విజరూపంబుకాదు. కొండొకకారణాంతరమున యీమాయవేషంబు ధరించినాడను. ఆసంగతంతయు నేనిప్పుడు వచించుటకుడగిన సమయంబుకాదు. అందులకు నన్ను ఊహింపుడు. పూర్వజన్మము నే నెదియో పాపంబు జేయఁబట్టి నాకీకారాగ్రహప్రాప్తిసంభవించినది. నీయొక్కకరుణచే బయటఁబడి నీకీనిజస్థితి దెల్పుతిని.

వీర—సఖా ! నీవెంత చెప్పినను నేనునిన్ను విడఁజాలను.

తే. గీ. చెఱునుముండగ నేను నీ నీ చెంతచేరి
మంచిమూటలుఁజెప్పి నీ నీ భావమంత

హార్షితేనునీకెంతయో మైత్రీనిచ్చి
మెలుచుంటినినీతోడ ధీమతుగాను.

కాననోమిత్రమా! అట్టిమహాకష్టంబునుంచి నిన్ను తప్పించి నీకు సౌఖ్యం
బునుగూర్చిన నీయనుంగునకునికి నీనిజరూపంబుఁ దెల్పినా ? నన్నేల బా
ధపెట్టెదవు !

జయ—వీర పీనా! నిన్ను నీవు చెఱునుంచి విడిపించినందులకు నీకుఁ దగిన
యువకారము నెనర్పలేదా ? కాబట్టి నన్నీ విషయమునఁ
గరుణజూడుము.

వీర—పయస్యా! నీకేమి కావలయునో అది తెచ్చియుచ్చి నీకోర్కెలన్ని
యు నెవేర్చెద కనుక నీనిజరూపంబుఁ దెల్పుము

జయ—నిశ్చయముగా నాకోర్కెలు నెరవేర్చెదవా? ముష్కాజీని
నీజమేనా? అందులకు సాదియములేదా ?

వీర—నిశ్చయముగాఁ జేసెద భీతిఁజెందకుము.

జయ—అట్లయిన నాప్రియమిత్రుఁడగు జయంతుని యస్తికలుఁదెచ్చి
యిమ్ము. నేనవి నిత్యభక్తితోఁ జూచుచుండెదను. నాప్రాణమి
త్తుడను బాసినందుకు నేనెంతయో వగచుచున్నాడను.

వీర—మిత్రమా సీయభీష్మమిదియేకదా ? తప్పక నెసంగెద. కావు
న నీచరిత్రము విన్నవెంపుము.

జయ—నేనాలని ప్రాణమిత్తుడను; మంత్రీకుమారుడను.

వీర—ఇక నేబోయివచ్చెద (నిష్క్రమించును)

జయ—నేనింటికేబోయి నాభార్యగుణంబులఁ బరీక్షించెద.

(నిష్క్రమించును.)

—:రంగము:—

(అంతఃపురము—సుగుణవతి విచారముతో)

సుగు—అయ్యో! దైవమా! యెంతపనిగావించితివి రాజకులంబున
యింతటికళంకమువచ్చునని నేగలనైనను: దలపనైతినికదా?
ప్రభావతీ! ఎంతటిదోషంబులాచరించితివే? అంతఃపురనివాసివై
నీచకులంబునపుట్టిన యానూయమేదరిని గూడుటకు నీమనసు
యొప్పుకొననా? ఆహా! కాలమెంతలో మారెను?

తే. గీ. పతినివిడనాడి విటకాండ్ర శ్రీ పజ్జచేరి
కుల్కుజెందుచు మాటలు శ్రీ బల్కుచుండి
పుడమిని బతివృతలటంచు శ్రీ పొగుక
కానిననుకొనగడపుడుగడె.

అన. మాయలాడీ! ప్రభావతీ! ఎంతపనిగావించితివే! అనునను యెవరి
యూహను యేవరెరుంగగలరు.

తే. గీ. మబ్బులోపలబోధును శ్రీ మనసునందు
నాటియన్నట్టి యూహను శ్రీ నీటిజాడ
నెవ్వడెఱుంగగలడయ్య శ్రీ యెంచిచూడ
అట్టికుట్రలుయందును శ్రీ యాత్మయగు.

కాన నవితెలుసుకొనుటకు బ్రహ్మకైనను దరముగాగు. ఆహా! ప్రభా
వతీ! యెంతఘోరకృత్యముగావించి యారీతిగా మెలంగు చుంటివే?

సీ. కన్నపుత్రికవంచు శ్రీ నెన్నియుంటినిగాని
కులటవయ్యెడవంచు శ్రీ దలపనైతి
సుగుణపురాశీనై శ్రీ శోభిల్లుదువటంచు
తలపోసితిగ్గినే శ్రీ దలపనైతి
పతిభక్తిచేయుచు శ్రీ బరిధివిల్లుదువంచు
దలపోసితిరీతి శ్రీ దలపనైతి

వెలలేనికీర్తితో న వెలుగుచుండెదవంచు

దలపోసితిరితి న దలపనైతి

తే. గీ. కులట! నీకామమునుదీర్పు న కొనగ చెనటి

మేదరినిగూడి నీవిట్లు న భీతిలేక

భర్తప్రాణములనుదీసి న భావమందు

మెలగనెంచితే! నీవిట్లు న మేలుగాను.

సురియు

కా. ప్రాతఃకాలమునందు లేచి మదిలో న బాపంబులేసట్లుగా

భీతినొడక నా బెట్టిచనుచున్ వేషంబులన్వేయుచున్

జాతుర్యంబునుల్లి మేదరికి తా న సానై పవర్తిచెనో

నీతిలేకనుసాదలొచ్చెయకటా న నేనెట్లుజీవితునో!

అయ్యో! యీరీతిగానెత్తెము మెలగి రాజవశమునకు కళంకముదెచ్చి

పట్టెనుగదా? ఇంకలకు నేనేమనిసుందును? పృథావీ యెంతపనిచే

తివే? కలనైవను నలపనైతినిగదా! స్త్రీకిపతియేకదా దైవము.

క. మగనాదరిగూడైనచేతు న మానసుడైననుగొయ్యెనున్

మగువతాడె వెల్పుతాడె న ప్రాణము ద్రవ్యము సర్వకాలమున్

మగనికినిదలొచ్చినను న మానిసిబోచి భరించుచునునో

తగదనియెంచకూడెట్లు న దైవముమెచ్చడు యట్టికాంతలన్.

అప్రభావతీ! ఇందునిన్న నవలసినలోపములేను ఇదంతయు నాలోపము.

నున్నచిన్నతనంబునుంచి మిక్కిలి ప్రీతితోపెంచి పెద్దజేసియున్న నీతల్లి

సండులకు నిందతెచ్చితివా! అయ్యో! నేనెంతనిలపింతును. లోకుల

మెదుటతలయెత్తిగలవా సర్వబంధుజనమున కయిష్టమయితిమే? పాల

పంటికులము పాడుచేసితివా!

(ప్రవేశము - ప్రభావతి, భటుల)

సు—అయ్యా! మీరెవ్వరు?

భటు—అమ్మా! రాజగారనుమతిప్రకారము మీపుత్రికగు ప్రభావతిగారిని భవదీయదర్శనార్థమై అక్కొనివచ్చితిమి.

సుగు—అయ్యా! నాకింకపుత్రికెవ్వరు పండువంటి రాజగులమునకు యెప్పుడు కళంకముఁ దెచ్చి పెట్టినదో యప్పుడే నాకు పుత్రిక లేదు.

ప్రభా—(తనలో) అయ్యా! నేనిప్పుడు యీ మిముఖారవింద మెట్లు వీక్షించెదను.

భటు—తల్లీ నేనుమధ్యాహ్నంబున ప్రభావతిగారిని వధ్యభూమికిఁ గొనిపోయి యురిదీయుమని రాజుగారిశిలవైనది. అందుచే యామె ను యిక్కడకు దీసుకొనివచ్చితిమి.

సుగు—రాజభటులారా! మహాపాపియగు ప్రభావతిని నాకుజూపింపక తక్షణము వధ్యభూమికి గొనిపోకు. ఆమెస్వగణులు ముఖము నేనువీక్షించను.

ప్రభా—అమ్మా! ఎటుగక నేనీచిచికార్యమాచరించితిని నేనుపూర్వజన్మమున నెట్టిమహాపాపమాచరించితిని? యీనాడు యిట్టి నిందలుపాలజొచ్చితిని నావంటిమహాపాపి యీభూమియందు జీవించరాదు.

సుగు—ఓసీ మాయలాడీ! ప్రభావతీ నీకుమాట్లాడుటకు నోరుయెట్లు వచ్చినదే!

ప్రభా—అమ్మా! నాయందున్న తప్పులన్నియుక్షమింపుము నావంటి మహాపాపులు యీలోకంబున యింక లేరు.

నుగు—భటులారా! ఈమెనునాయెదుటనుంచకును. నేనింకయీమెను చూడజాలను. ఈకష్టము భరింపజాలను ఈలోకములో బ్రదుక జాలను.

భటు—(ప్రభావతితో నిష్క్రమించుచున్నారు.) (అందఱునిష్క్రమింతురు.)

రంగము—చారుమతిసాధము

(ప్రవేశము చారుమతి)

చారు—(తనలో) ఆహా! భగవంతుడ నన్నేలయిట్టులీరట్టులపాలుజేయు యింటివోగదా! నేనుసర్పిన మహాపరాధంబేమి! నాకిట్టిమోస యుగల్గుసేని కలనైనను దలపలేదుకదా! నాకువివాహమై దాదాపుగ యేడెనిమిది వత్సరంబులు కావచ్చుచుండెను కాపురమునకువచ్చి నాల్గుసంవత్సరములాయెను. నేనునాప్రాణేశ్వరునితో నొకవత్సరము సుఖంబుగానుంటిని తరువాతదేశాటనచేసివచ్చెదనని చెప్పియింతవఱకు మాయింటికివచ్చి యుండలేదు. కారణమేమై యుండునోగదా! హా! జీవితేశ్వరా! యిది నీకు తగునా?

చ. అరగితిసీవువాదుగతి ॥ నారయవైతివి ప్రాణనాథ యీ
తరుణికినిట్లుకష్టములు ॥ దాల్చుట పాడియెదోషమున్ననన్
గరుణవహించి బోవుమిట ॥ కాంతనువీడుట |వ్యాయమాన నే
నిరతముగుందుచుంటిమది ॥ నీకొఱకున్ నను గాంచువెంటనే
అయ్యో! నేనిప్పుడుయేమనివగతును! ఏదేవునికి మోక్షదను. హా మ
నోహరా నావల్ల నేరంబేమి? నిన్నువిడనాడి యారీతినిన్నివత్సరములుం
డవచ్చునా? అగ్నిసాక్షిగఁ జెండ్లియాడిన నాయెడయింత నిర్దయవహిం
చుటకునావలసలోపంబేమి?

తే. గీ. చేయలేను దుష్కార్యములే శ జెనటికాను
 పలుక లేదు దుర్భావలక శ భావమందు
 అగ్ని సాక్షిగఁగొంటివి శ యాత్మయందు
 నిట్టిసనుఁబాయఁగారణ శ మేమొయెఱుగ.

మఱియు,

మ. పతియేదైవమటంచు నెంచిఁనినా శ భావగుణలోనిత్యమున్
 మతియొక్కంతయులేక నేనిటులయీ శ పాపంబులోమొన్నిశో
 సతినిట్లున్విడనాడి నీవిటులసం శ సారంబునన్ బాసి యీ
 గతిసీపుండుట భావ్యమానె? మదిలోఁ శ గారుణ్యమున్ గల్గుమా?
 నిరంతరము నీనామమేదైవమంత్రమువలె పఠించుచుభజించుచున్న నా
 యందు యిప్పుడైనను కృపవహింపవా? ఇన్ని సంవత్సరములు విడనాడి
 యుంటికిదా! నాబ్రతుకేమగునోఁ దోచలేదా? జీవిశేష్యరా!

తే. గీ. మగువమీదను బతికెంతో శ మక్కువుండు
 మగనిమీదను సతికెంతో శ మమతయుండు
 యువిదలకుఁగాపురముయే శ మొప్పియుండు
 నట్టివిడనాడభావ్యమె? శ అఖలచరిత.

ఉ. ఎన్నిదిసంబులయ్యెగని శ యేమనుచెప్పుదు నామనంబులో
 మ. నచేయుచుంటినిను శ మానసమెంతయొగుండుచుండెనా
 కన్నులనుండి బాష్పములు శ గారుచునుండెను సుందరాంగనీ
 పున్నతెఱంగు దెల్పు మన శ సొప్పదునమ్మచు జీవిశేష్యరా?
 భర్తచెంగటిలేనికాంత బ్రతుకు నివ్వియోజనముకదా? అయ్యో! భగ
 వంతుడు నాబ్రతుకిట్టిదిగా నెనర్చెనా? నన్నునీకీగంటి చూపునై
 నను జూడకపోవుట పాడియా?

సీ. కోపమా నేత్రయు శ పాపమా నాయొక్క
 లోపమా తెల్పుమా శ రూపవంత
 నేరమా లేకనే శ భారమా నేనంత
 పాపినా తెల్పుమా శ భవ్యచరిత
 దోసమా నాయందు శ దుష్టనానేనీకు
 వాదమా నాకోడ శ పద్మనేత్ర
 యుగదమాయిదినీకు శ చందమా లేకయా
 సందమా చెప్పమా శ యుఖలచరిత
 తే. గీ. ఎంతవేడిననన్ను నా శ వంతయేని
 కరుణ జూడవదేమియో శ కారణంబు
 వేచియున్నందులకు నన్ను శ బ్రేమతోను
 వచ్చిగాంచుమునన్నింక శ పరిమిపురుష.

ప్రాణనాయక నేనంత అయిష్టురానైతివా? అకటా! నేనింకవరినివే
 డ కొందును. (ఇచుకయూరకుండి) దైవమా ఏకైకను నావైదయ
 గలగలేదా? ఇంకలకుఁ గారణమేమైయుండును. నేను నీకు భక్తు
 రాలనుగావా? మావంటియనురాగా పాశములు వేరు పరచ వచ్చు
 నా? చాగ్రహదీమానసంరక్షణా? కంసారీ! నన్నేల గరుణ జూడవు.
 ఓకృష్టా! దీనదయాభూ! వీదీనదయాభుత్వ మెందుదాగినది. అయ్యో
 నీస్మరణ నిత్యము చేయుచు, నీవేనాతల్లివి డండిచని నామనంబులో
 నెంచకొనుచుండ నన్ను రక్షించవే. నీలమేఘశ్యామా? నీవేనాకు
 దిక్కు.

మ. యదువంశోత్తమ! పుండరీకయశా శ యార్థావనా! దేవనా
 మదినీన్ జొచ్చిక్మపారసంబుననుచ శ నృల్కించి నాభర్తనున్
 మదిలో జూపుము మొక్కుచుంటినిననా శ భావంబులోదైవమా
 పదిమారుల్యచియింపలేను వినుమీ శ పద్మాయతాలోచనా?

మరియు

ఉ. పాపములేదనాయెడను శ్రీ భక్తితోగొచ్చుచునుంటినిన్ను యీ
కూపమునందు నుంచినను శ్రీ కోటివిధంబుల బాధపెట్టుచున్
గోపముగల్గియుంటివయ్యె శ్రీ గూడదు :న్నితఁ గావుమయ్యభూ
వ్యాపక! మొక్కిక్కుచుంటినిను, శ్రీ భర్తనుఁ జూపుముసత్వరంబుగా
నురరక్ష కా! నేనిట్లుల రట్టుల పాలన నుండవలసినదేనా? శరణాగత
వత్సలబిరుదాంకితుడవు, నన్నేలగరుణ జూడవు. దైవమా? నేను నీకొ
నర్చిన పాపమేమి? ఓభగవంతుడా! నీకు నాప్రేమానుపూర్వకము
గా సంజలొంసగుచున్నాను. గైకొని నన్నురక్షించి నాజేశ్వరు
నిత్వరలోఁ జూపింపుము. రామా, రామా, రామా?

ఉ. దానవిసితినీతిగుణ శ్రీ ధామపరాత్పరణొల్లెఁ దాటకా
దానవిప్ర్రాణముల్ గొనితి శ్రీ ధారుణియందునఁ గీర్తిగాంచియా
కానలకేగిరాక్షసుల శ్రీ గర్వమడచిన రామచంద్రీయా
మానిసిఁ బోవుమయ్యవిచు శ్రీ మానసమతయుఁ గల్తజెందెనో?

ఇదియే నాకడసారి ప్రార్థన మాలి-చిరక్షించును. దళావతాగా! రా
మా! కావుము, కావుము, నాప్రజేశ్వరుని నాకంటికిఁ జూపుము, నా
మొరాలింపుము! (నేలపైబరుండును)

(ప్రవేశము మధురవాణి.)

మధుర—(తనలో) అక్కటా! ఏమి కారణము చేతనో గాని చారుమతీ
దేవిదుఃఖాబ్ధిలో నల్లలాటుచున్నది. అదియుఁగాక.

చ. తుడువదుకన్నులన్ వెడలు శ్రీ శోయకణుబులు కొప్పుచక్కగా
ముడువదు నీరమున్ గొనదు శ్రీ ముచ్చటకైనను బొట్టు పెట్టదో
గుడువదుయన్న మేమియును శ్రీ కోరదు పువ్వల నెంతమాత్రమున్
గడుపుచునుండె కాలమును శ్రీ గారణమేమిటా? తెల్వదక్కటా?

ఇందుకై తల్లిదండ్రులు శోకించుచున్నారకదా? ఆహా, ఏమి! ఆమె నుశీలము?

తే. గీ. అత్తమామలనెంతయో శ యాదరమున
జూచి, మఱుదుల నెంతయో శసాంపుగాను
భక్తిగల్గుచు నింటిలోఁ శ భామయెపుడు
కనులు చేయుచునుండును శ తనివితీర.

మఱియు

చ, వతియనుమాటవిన్నకగు శ భక్తియుగలుచు సేవజేసి తా
సతతము పుణ్యగాధలచు శ జక్కగఁ జూచుచుదైవసేవయున్
ప్రతిముల నెన్నియో! యితర శ వాంఛలవేమియులేక జేయుచున్
సతియిటుకాలమంతయును శ చక్కగఁగడుపు సర్వరీతులన్.
అకటా! అట్టిచారుమతీదేవి యేమికారణము చేతనో గాని మూడువ
త్సరాబులనుంచి దుఃఖమాచే నిండి దీనురాలుగానున్నది.

సీ. వనితమాటాడదు శ వనకేళిగోరను
జలకింబులాడదు శ జలజలాక్షి
పాటైనపాడగు శ యాటైననాడదు
చేయిశోనుండదు శ కలసియెపుడు
తిలనైనదువ్వుదు శ పూలనుముడువదు
ముకురంబుజూడదు శ ముద్దుగాను
శయ్యపైనుండదు శ సరసంబులాడదు,
నిదిరించుచుండును శ నేలపై

తే. గీ. యేమికారణమోగాని శ యింతియిట్లు
కాలమంతయుభీతితోఁ శ గడుపుచుండె
దీనికైతల్లిదండ్రులు శ దిగులుజెంది
భర్తచెంగట లేడని శ భ్రాంతియేమి?

అంగుచే నీమె మూడు వత్సరంబులనుగించి శోకి వాడినో మునిగియుండెను. అక్కలా! ఆమెభర్తరాజకుమారునితో దేశాటను జేయుచుండెను గదా? ఆహా! పూర్వస్థితిఁ దలఁచుకొన్న హృదయంబు నీరవుచున్నది.

చ. పినతనమాగు మేములులఁ ర బ్రోచునొమ్మెల్లితి మెంతకాలమో
వనములకేగి యాటలనుఁ ర బాటలుఁ బాడుచు సల్పియుంటిమో
మనమున భీతిలేకనటు ర బంగరుఁడోలికలందు నూగియా

వనితయు నేనుఁగూడి కను ర వైభవమునఁచరియించి యుంటిమో
(చారుమతి వైపుఁ జూచి) అదిగో, చారుమతీదేవి నేలపైఁ బరుండి
యున్నది. పలుకరించిన నేమికోపము వచ్చునోగదా? అయిననుఁ బలు
కరించెదను. (సమీపించి) దేవీ! దేవీ! అని పిలుచును

చారు—ఎవరు నాకు? నాప్రాణనాథుడేనా! జీవితేశ్వరా! ఎప్పుడగు
దెంచితీరి? అనిలేచును)

మధుర—అమ్మా! నేనుమీచెలికత్తెనగు మధురవాణివి. ఏలనట్లు పలు
వరించుచుంటిరి. పాడుకలనేమైననుఁ గనియుంటిరా?

చారు—చెలీ! లేదు. లేదు.

మధుర—కొండాకతడవు విశ్రామించెననా?

చారు—సఖీ! నిదుర నచ్చుటలేదు.

మధుర—చెలీ! నేను నీకు పతివ్రతాధర్మాలును వచింపునుని విన్న
వించియుంటినిగదా!

చారు—అవను. ఇదివరలోఁ జెప్పియుంటివి

మధుర—ప్రియసఖీ! నేనొక గృహిణియడిగెద వచించెదనా?

చారు—అదియేది?

మధుర—ప్రపంచములో నన్నిట కంటె యెక్కువైన విలవపన్ను
యువిదలకేడి?

చారు—చెలీ! నీవు నాకంటెవయ్యెను చిన్నదాన వయసను పతిభక్తి
గలుగుటచే మంచిపత్నియడిగితివి. అందులకెంతయో నేనానం
దించుచున్నాను. దానికి సమాధానము నీకు దెలయదా?

మధుర—తెలియును కాని, నీవేమనెదవో సందియ మొందుచుంటిని.

చారు—అట్లయిన వచింపుము.

మధుర—పతిసేవయే కదా?

చారు—అవును.

చ. మగఁడు కురూపియైన చెడు ♦ మూనసుడైనను బారుడైననున్
దగడనియెంచకూడదిటు ♦ దైవము మెచ్చుడు యట్టికాంతలన్
మగువకతండైదైవము స ♦ మానము ప్రాణము భూషణంబులున్
వగవకఁబోచుచుండవలె శ భర్తను భక్తితో సర్వకాలమున్.

మఱియు, .

సీ. పతియన్నమాటలు శ భామకుఁజాగ

జారీర బాధలు శ సమసిపోవు

సతఃశుభాకార శ మతివజూడంగనే

వెలలేరిలాభంబు శ గలుగుచుండు

బతినిసేవించినా శ సతికెంతోక్తియు

ఘనముగాగలుగు శ కాంచిచూడ

యతనిసన్నామము శ యాత్మలోడలచిన

సంసారముఖముల్ శ సన్నగిల్లు

తే. గీ. నట్టిపతియందుమానసు శ ననవరతము

నిల్పియున్ననులలితకు శ నీమమొచ్చు

మోక్షమార్గము పుణ్యము శ పొందగలుగు

కాన మగఁడుయేదైవము శ కాంతలకును.

ప్రాణనాథుడెట్టి దుర్మార్గుడైనను నాతనిని దైవంబువలెభజించెడికా-
తనే పతివ్రతాశిరోముణి యందురు స్త్రీలకు నృతము లన్నిటిలోఁ బ-
తయను వృత్తిమే ముఖ్యము. పతికి సర్వసేవలు నాచరించుచుండవలెను
మధుర—సఖీ! పతి పరదేశ శాసుడైయుండునేని యేదిచేయవలెను.

చారు—అహా? చిన్న తనమైనప్పటికిఁ దగిన చక్కనివ్రాళ్లు యడిగినది.
ఇందులకు నేనేమని పృథివదనం బివ్వను. (వృత్తాశ్చక్కుగా)
మధురవాణీ! సాధ్యమైనంతవఱకు భర్తను భామ యెడఁబాసి
యుండరాదు. అట్టిదొక వేళ సంభవించెనేని పతివ్రతయగు
కాంత, జలకంబులాడను. ముకురంబుఁ జూడదు. పూలుదురు
మదు. వనకేళిగోరదు. తొడవులు తొడువదు. తాంబూలమా-
చరించదు. నిత్యము పతిరాక కెదురుచూచుచు సకల ప్రయో-
జనంబుల యందును విరక్తయై మనోజానలంబునం బాగిలెడి
మగువనోలె నుండును.

తే. గీ. పతిని దైవమంచునునెంచి १ భావమందు

మసలునోయట్టి మగువలే २ పతివ్రతలయి

నిత్యవేళల భర్తను ३ నేర్చుగాను

పూజసేయుచు భక్తితో ४ మొక్కుచుండు

పతి యెప్పుడు పతిమివం బెట్లుండునో గనుగొని యాప్రకారము చరి-
యించు చుండవలెను. మఱియు ఆత్మమామలయందు భక్తిగలిగి మఱు-
దులయందుఁ గరుణ జూపుచునుండవలెను. అఖిల విధంబులైన పూజ-
లఁజేయుచు హరిగాధలాలించుచు గురువులనుఁ బూజించుచు, పరపురు-
షులను సోదరులగ భావించి మెలంగవలెను. పెరవారలతో నతిశ్రీ-
సంగము చేయరాదు.

మధుర—చెలీ! నేడు నీవలన యీపతివ్రతా ధర్మాబులన్నియు నేను
కొంటిని. నాహృదయంబంతయు మహానందమున నోలలాడు
చుండెను.

చారు—సఖీ, భర్త చెంగటిలేని కాంతబ్రతుకు నిష్ప్రయోజనముకదా?
మధురవాణి! యట్టి నాయవస్థకు నెంతయో చింతించుచుంటిని.
నాభర్తనుగాంచి నేటికే మూడు వత్సరంబులయ్యెగదా? అకటా
భర్తనుగాంచ కెన్నిదినంబు లిట్లు గడపను. భర్తయే కదా
భామకుఁ దోడునీడ. చెలీ! నేను నిక్కంబు వక్కాణించు
చుంటిని. ఇంక నాభర్తను కొన్నిదినంబులలోఁ గాంచనేని ప్రాణ
ములఁ బాయుటకు సంసిద్ధురాలనై యుంటిని. ఇట్టిభర్త చెంగ
టలేని భామ బ్రతికిన నేమి మడసిన నేమి?

మధుర—దేవీ, ఏచారించిన లాభమేమి? కాలమెప్పుడు నెకరీతిగా
నుండదు. నీవు సభర్తనుఁ ద్వరలోఁ జూడగలవు.

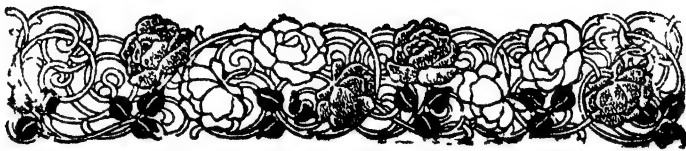
చారు—చెలీ! వట్టిమాట. భగవంతుడు నానెసట నిట్లు వ్రాసియుం
డగా నెవ్వరితరము తప్పించుటకు?

మధుర—సఖీ!

తే. గీ. దైవమిప్పుడు నీకింక ३ దయనుఁజూపి
నీదు భక్తికి మెచ్చుచు నేర్పుగాను
ఋమలను నిచ్చి నీయొక్క ३ వాంఛదీర్పు
ప్రాణనాథుని వెంటనే ३ బడయగలను.

దైవము నీయెడఁ ద్వరలోఁ గృపజూపుచు. నేనిక గృహమునకుఁ బోవు
చుంటిని. చాలా ప్రోద్బలపోయినది. (నిష్క్రమించిరి)

(శ్రీ)

జ య ం త జ య పా ల ము.

పం చ మాం శ ము .

(చారుమతి సాధము)

(ప్రవేశము జయపాలుడు చారుమతి)

చారు—మనోహరా !

శా. ధన్యంబైతినినేడు మిమ్ము గనినా శ ధా' నమ్ము నిక్కంబుఁగాఁ
గన్య స్వీడిచరింప వచ్చునె! మది శ న్గారుణ్యము న్బాసకన్.
అన్యాయంబునువీడి మీరు నను మీయ శ న్యోన్యసాప్రీతిహో,
గన్యన్ బోవుము మౌక్తిక్కుచుంటిమదిలోఁగౌహహలంబయ్యెడిన్
జయపా—ప్రేయసీ! అట్లను చుంటివేల! నేను చేసిన మహాన్యాయంబే
మి? నాయందు లోపములు గలనాయేమి!

చారు—నూతనవర్ణరమలనుంచి, మీదర్శనంబునకై వేదియుంటిని.
నన్ను మీరు వీడి దేశానటన జేయుటకుఁ గాగ్రణమేమిటోఁ దె
లిసింపడికాదు. నాయందుఁ గోపముఁబూసి చనిరేమో యను
కుంటిని. నేడు భవదీయసుఖారవిందసందర్శనంబున జేసి
పుణ్యరాలనైతిని.

మ. ఇదియే నాసుదినంబు ప్రాణప్రియనే శ నంబో! నుహనందమున్
మదినిన్ గల్గుచు పొంగుచుంటి వినుమీ శ భావంబునన్ దెల్పితిన్

మదినూహించక వేరువోగవలను మీ శ భార్య శిరోగత్నమున్
బడవేగంబునఁ బోవుచు కరుణతో శ బంతంబు లిం కేటికిన్.

వెండియు,

తే. గీ. కాంచితిప్పుడు మీరూపు శ గరువుదీర
కాలమంతయు నాకెంతో శ కష్టమయ్యె
గడకులేకను దుఃఖము శ గాంచినాను
చేడు జెందితి యానంద శ మెంతయైన.

సీ. నన్ను బాసినదాది శ నాకేమి దోచక
గల్గెన్నియొ జెంది శ కాలమంత
దుఃఖసాగరము శ దొర్లుచు గడిపితి
నిద్రహారములేదు శ నీరజాక్ష
సతిని బాగయదగునె శ సంసారమును వీడి
సంతోషమును లేక శ సారసాక్ష
బాధలన్నియు నన్ను శ బట్టి మెలఁగుచునుండె
దోడు నిడయులేదు శ శోచలేదు.

తే. గీ. అట్టిసీరూపు జాడగ శ నాత్మయందు
గలిగె నానందమెంతయో శ జలజలా
మొక్కు చుంటి నీకొఱకును శ ముద్దుగాను
యఖలచరితమా! నన్నింక శ నాదరింపు.

జీవితేశ్వరా! ఇదిగో నాయు జలిగైకొని దీనురాలుని గాపాడుము.

జయపా—చెలీ, కొన్ని కారణాంతరములచే వ్యవధిలేక గృహంబు
జేర లేదు. అందుచే నింతకాల మాలస్యమైవది. నాయందు
కృపవహించి మన్నింపుము.

చారు—నాథా! మీరంతమాట నాడజెల్లనా నేను మీపాదసేవకు
రాలను గాదా?

జయపా—ఏందుచేత నంటిచా ?

మ. సరసీజానన నిన్ను వీడి కడునేత్ర సంచారమునేసితిన్
 బరమాండము నొందుచున్న నినునేత్ర బాపంబుతో ముంచి నే
 చెరసాలస్పృడి కష్టముల్ బడితినాత్ర స్నేహంబుకై, నీవునా
 చరణాబ్జంబులు నమ్మియుంటివి కృపన్త్ర సైరింపుమీసుందరీ.

చారు—ప్రాణేశ్వరా! మీరట్లనుట పాడియా? నేను వింతప్పు
 క్షమించుదాననా?

మ. పతియేదైవము సర్వము, స్థనమునాత్ర ప్రాణంబునున్ భార్యయే
 గతిలో నున్నను ప్రాణనాథుడె మదిన్త్ర గాపాడుగా నిత్యమున్
 గతనాస్తీయను మాట నిక్కమింకయూత్ర గాధల్ వృథాలాసుమీ
 మతి యొక్కింతయులేదు నాకుఁగృహతోత్ర మన్నింపు ప్రాణేశ్వరా?
 అయ్యో మీరు లేనప్పుడు నేనెందిన యారాటమింతయని చెప్పుట
 కలవి కాదు.

సీ. ఒకమాటు నిదిరించి త్ర యొకమాటు లేచుచు

కలతజెందుచు నుంటి త్ర గాంతనాధ

ఒక మాటు భుజియించి త్ర యొకమాటు జడువుచు

కిష్టంబు నొందితి త్ర గమలనేత్ర

ఒకమాటు పనిచేసి త్ర యొకమాటు కూర్చుండి

నిందలెన్నియొ పడ్తి త్ర నిరజాత్మ

ఒకమాటు మాటాడి త్ర యొకమాటు నడచుచు

కాలంబు గడిపితి త్ర గరుణజూడు

తే. గీ. మదినినేనెంతో మీమీద త్ర మమతగల్గి

ప్రతిదినంబున మిక్కిలి త్ర భక్తితోను

మొక్కుచుంటిని నేనిట్లు త్ర ముద్దుగాను

పాడియేయిది నీకునో. త్ర వరమపురుష

అట్టి మీయొక్క దాసురాలను మీమ్మ నేను మన్నింపగలనా? నాకెంతమాత్రము సౌఖ్యములేక యుంటిని.

జయపా—మృగరాలా, నిన్ను పుట్టింట నుంచుట నాకుభావ్యమా ?

చారు—నాథా! నా ప్తములన్నియు, మీముఖారవింద సందర్శనంబుకై గదా? అట్టి నేను మీముఖకమలముఁ జూడగానే నాకప్తములన్నియుఁ బొసి నన్ను మహానందము ముంచినవి. అట్టి మీరెంతమాత్రము సందియము నెందవద్దు. (ఇంచుక యూగకుండి) ప్రాణేశ్వరా! దీనికేమిగాని మీస్నేహంబుకై కష్టములఁ జెందితిరనికదా చెప్పియుంటిరి! ఎందుచేతకో నాకింకుకఁ గాగణంబు దెలియచేయరాదా ?

జయపా—ఎరుగుగుపుకదా, మారాజకుమారుని? మేమెంతయన్యోన్య రాగంబుతో మెలంగితిమో యంతకష్టముఁ జెందుచుంటిమి.

ఉ. నేను జయంతుడునలసి నీ నిత్యముఁ బోవుచు నశ్వనంబుతో
గానముచేయుచుండ నొక నీ కారయ మొకడకేగుదెంచి మా
ధ్యానముమార్చి మార్చి ఘన నీ ధారుణి మైత్రీని పాడుజేసెనా
పైన జయంతుడల్లితన నీ ప్రాణముఁ బొసెన కారణంబుగా.

అకటా ! యీరీతిగా నతండు నన్నుఁ బొసి యనేక కష్టములఁబాలఁజేసి నన్నుచింతాంభోధలోముంచి ప్రాణములను గోలుపోయెనుగదా? అకటా మామైత్రీ చెప్పతరమా?

సి. ఒకకంచమునఁ దిని నీ యొకమంచమునగల్గి
నిద రజెందితిమేము నీ నేర్పుగాను
ఒక చోటకేగుచు నీ యొక చోటనాడుచు
గూర్చితోనుంటిమి నీ కోమలాంగి

ఒకమారుచదాపుచు శ్రీ యొకమారునాగ్రియును
 మెల్లియుంటిమిమేము శ్రీ మేలుగాను
 ఒకమారుబడికేగి శ్రీ యొకమారువచ్చుచు
 యొకయింటనుంటిమి శ్రీ యొప్పుగాను

తే. గీ. అట్టిప్రాణమిత్తుడు శ్రీ బాసిగిట్టిపోయె
 నకట మామైత్రిచెప్పట శ్రీ కలవికాగు
 కలదె? మైత్రినిమిగదిన శ్రీ విలవవస్తు
 వేదియైననుభూమిలో శ్రీ నిదియుగాక

తరుణీరత్నమా?

ఉ. ఏమనిచెప్పవాడ నిక శ్రీ నేదియు దోపక నామనంబులో
 త్నేమములేదు కష్టములు శ్రీ జెంగుచునుంటిని నుదరాంగి యా
 కోమలి దేహయావ నటు శ్రీ గూడుగు పుణ్యముగట్టకొంగు శ్రీ
 రామునిచే భజించెదను శ్రీ రాజకుమారునిగూడియుండెదన్
 కావున పేయసీరత్నమా' నాకీమాయనంసారమేల? నాప్రియమిత్తు
 డు నన్నెప్పుడు బాసెనో నాటిసో నాసౌఖ్యములు నీటగల్గెను.
 చాడు—జీవితేశ్వరా! జయంతులయ కాలమరణంబునకుఁగారణమేమి?
 జయపా—ప్రాణేశ్వరీ! అవన్నియు నిప్పుడుచెప్పటకలవికాదు. నాకు
 నిదురవచ్చుచున్నది. ఇంచుక సేపు విశ్రమించెద (పరుండి) చె
 లీ! ఆమంచముక్కింద మూట నంటకునుమీ (పరుచును)
 చారు—ఇదియేకదా, నాసుదినంబు; నాప్రాణనాధుని సుందరవదనా
 రవిందముఁ గాంచి ధన్యురాలనైతిని. (ఆలోచించి) నానాధుని
 కిదిదూరపట్టినది. ఆమంచముక్కిందనున్న మూట నంటవలదని
 కదా వదించెను. ఇం దేమియున్నదోగదా! ఇది నాకయితె
 చ్చినవస్తువైయుండును. నాధుడు పరిహాసమునఁ బలికియుండు
 ను. కావున విప్పిచూచెదను, (అట్లుచేయుచున్నది)

అహ ! ఏమిది అస్తి కలమూటయ్యెనే, ప్రియుడు నాకొక కేడి
యో తెచ్చిననుకొంటినే ? తుదకివి యస్తి కలయ్యెను. ఎప్పుడు
లె మూటగట్టి మంచముక్కింద నుంచెదను. (అట్లుచేయును)
(మంచముక్కిందనుంచి జయంతుడు లేచుచున్నాడు)

(చారుమతి పక్కకేగును)

జయం—(కోపముతో)

మ. భయమొక్కింతయు లేక నీవు మదినా శ భార్యమణిగూడి యీ
శయలోనిట్లులనుంటివే వినుము నీ శ శౌర్యంబునంజూపిన
భయమావంతయులేక నిన్ను చెడునీ శ పాణంబులన్దీసి నే
దయయొక్కింతయు లేక యుండెదను సం శ తాపంబుననున్దీర్చెదన్,
ఓరీ, కూర మిత్రద్రోహీ ! ఎంతకార్యంబాచరించితివిరా ! సిగ్గులేక
నాకెన్నియో నీతులగరపి. పరస్త్రీని గూడుట భావ్యము కాదని యీ
నాడుచెప్పి యావంతులలోవిరోధించి నావెనువెంటఁబడి నాకిట్టికార్య
మాచరించితివా ? అకటా, నీవిట్టివాడవని దలఁపలేదు.

సీ. కపటమెంతయులేక శ గరుణగల్గెదవంచు

దలపోసి యారీతిఁ శ దలఁపనైతి

పాణమిత్తుడవంచు శ భావమందుననేను

దలపోసి యారీతిఁ శ దలఁపనైతి

సుగుణంపురాశివై శ శోభిల్లుదు వటంచు

దలపోసియారీతిఁ శ దలఁపనైతి

బాహ్యగణధక్తిచే శ బరిధవిల్లుదువంచు

దలపోసి యారీతిఁ శ దలఁపనైతి

తే. గీ, కూర ఏకామమునుదీర్చు శ కొనఁగమిత్తు

భార్యనేకోరితివినిపు శ భావమందు

చూడుమింకను నిన్నింక ? సాంపుగాను

కి అకుఁగత్తి నిబూనుచు న సఱుకుచుంటి.

ఇట్టికార్య మాచరించినన్నిఁ జూడరాదు! (అని చంపబోవుచు)

చారు—ప్రవేశించి (నొందరగా)

మత్తకోకిల. తాళుతాళుముతాళుమిప్పుడు-ధైర్యమెంతయు గల్గుచున్

గూలనేయుటమంచిదే యిది-కూడదంచును నెంచుమా

బాలుడొయిది నీకు నెంతయు-భాగ్యమిచ్చును చూడుమా?

జాలి నెందుము చంపకింకను-శౌర్యమంతయు వీడుమా ?

జయంతు—(ఆశ్చర్యముతో) ఆహా ! ఏమిది యీమె నాభార్యకాదే?

(భయము జెందుచు) ఓ కాంతాశిరోమణీ ! నేనేమిచెప్పటకు నో

రాడకున్నది. నేను నీనాథునకుఁ బ్రియసఖుఁడను. నాపేరు

జయంతుఁడు. నేను మాయత్త వారింట భార్యసమేతుఁడనై ని

దురఁజెంది యిక్కడ మేల్కొంచితిని, నాకామాయావిశేషము

లేమియుఁదెలియరావు. నాభార్యనుగూడినాడని దలంచి కోపా

వేశంబున నొడలుఁ దెలియకఁ జంపబూనితిని. అంతలో నీవు

వలదినిచెప్ప నాగితిని.

చారు—రాజరత్నమా ! నీవు గతించితివని నాప్రాణనాథుడు వచిం

చియున్నాడు. అట్లు యీసౌధమునకువచ్చి యెట్లుజీవించితివో

జెప్పెదవినుము.

జయంతు—సోదరీమణి ! నాతప్పులన్నియు మన్నింపుము.

చారు—నానాథుడు నిదురించుచుండ, యీమంచముక్రిందనున్న మూ

ట నంటవలదనిచెప్పి నిదురించిరి. అంతటామూట నేవిప్పిచూడ

యస్త్రీకలు గానఁబడెను. తిరిగి లేచుచుండ నీవువచ్చి యారీ!

గాఁజేసితివి.

జయంతు—నేను నీవలనఁ బ్రీతికిరిని (పాదములమీఁదఁబడి)

చ. పరమపతివ్రతామణివి శ్రీ పాదముఁబట్టి నమస్కరింతు నే
నిరతముగాల్పదన్వినము శ్రీ నిందలులేకనుఁ జొచ్చినము యీ
నరసురనాగలోకముల శ్రీ నాకికఁ బుణ్యముఁగల్గునట్లుగాఁ
వరములనిమ్ము నాకుభయ శ్రీ భ్రాంతినిఁ బాపుము నానహోదరీ !
చారు—రాజరత్నమా, లే, లెమ్ము.

చ. పరసతులెల్లఁ దల్లులుగ శ్రీ భావనసేయుదు వెల్ల వేళలన్
బరధనమన్న హాలహాల శ్రీ భంగిగఁ జాతువు బొంక వెన్నఁడున్
బరుషములాడ వెవ్వరిని శ్రీ బ్రాహ్మణభక్తియు దైవసేవయున్
నిరతముఁ గల్గియుండెదవు శ్రీ నిక్కమునమ్ముమురాజనందనా?

జయపా—(మేల్కొంది) పేయసీ, యెందుంటివి?

చారు—నాథా ! మీరుతుండగు జయంతుఁ డీసాధమునకు వచ్చి
యున్నాడు.

జయపా—ఆహా ! ఏమిది, నాభాగ్యము. నాయనుంగునఘని నేమనా
కన్నులారా గాంచితినికదా? ఓయీ! జయంతా చచ్చియున్ననీ
వెట్లుబ్రీతికిరివి.

జయంతు—ప్రియుడా ! ఇదంతయు, సీభార్యాశిరోమణిప్రభావము.

జయపా—రమణీ? ఇందుల నిజస్థితి వక్కాణింపుము ?

చారు—ప్రాణనాథా? మీరు నిదురించుచుండగ మంచముక్కిందరున్న
మూటనుఁదియ్యవద్దని వచించిరిగదా? కాని మీరు పరిహాస
మునఁ బల్కితిరని నిశ్చయించుకొని, యామూటఁదీసి చూచితిని.
అందుయస్తికలు కనఁబడగాఁ దిరిగి మూటఁగట్టితిని. అంతటజ
యంతుఁడులేచివచ్చి మీరు యాతనిభార్యపజ్జను పరుండిరని
యెంచి మిమ్ములను నరకుటకు వచ్చుచుండ, నేనాపి నిజస్థితి
యాతనికిఁ దెల్పితిని. అంతలో మీరు మేల్కొందితిరి.

జయపా—(తనలో) ఆహా ! ఏమి నారమణిప్రభావము !

తే. గీ చూడగల్గితిమితుని శ సుదతివలన
భామభాగ్యంబు లెన్నియో శ ప్రబలుచుండె.
(భార్యతో).

యేమిచెప్పును నాపుణ్య శ మిపుడునీకు
నిన్నుఁ బోలినచేడియ శ లెందుగలరె.

జయంతు—ఓతరుణీణీరోమణీ, మహాపతివ్రత వగునీకు నమస్కరించు
చున్నాను. (నమస్కరించును) (జయపాలునిజూచి)మిత్రీమానే
నెట్లునరకఁబడితిని,

జయపా—అదులెయు నీకుఁ దరువాత రిహస్యంబుగఁ జెలపెదను.
ఇంక మిగిలేమికావలయును.

జయంతు—ఇంకఁగావలసిన దేమున్నది?

తే. గీ. వర్షముల్ కుంభవృష్టిగఁ శ వరలుగాక
ధాత్రీసస్యసమృద్ధియై శ తనరుఁగాక
సంపదలతోడ నలరారి శ జనులుయెపుడు
వారలన్యోస్యమైతిని శ బటగుఁగాక.

చారు—తథాస్తు

(అందఱు నిష్క్రమించుచున్నారు)

ప ం చ మాం క ము స మాప్త ము,

శారదా-జయము.

గ్రంథకర్త—కొదలి సత్యవారాయణరావుగారు. వెల 0-12-0

సంగీత చంద్రకాంత.

గ్రంథకర్త—కొదలి సత్యవారాయణరావుగారు. వెల 0-12-0

మహానంద.

గ్రంథకర్త—కొదలి సత్యవారాయణరావుగారు. వెల 0-12-0

రసపుత్రవిజయం.

గ్రంథకర్త—దోణిగంరాజు సీతారామారావుగారు. వెల 1-0-0

తారాబాయి.

అంధ్రజేతచరిత్రసంబంధమైనవల.

గ్రంథకర్త—అశ్వలక్ష్మి వెంకటకృష్ణశర్మగారు. వెల 1-0-0

రెట్టమతశాస్త్రము.

ఇది రెట్టడినునతడు కన్నడభాషలో వ్రాసినగ్రంథమును సత్యవారాయణరావుగారు తత్కలనుసరించివగ్రంథము. వెల 1-0-0

భీష్మపృతిష్ఠ.

గ్రంథకర్త—అవసరాల శేషగిరిరావుగారు. వెల 0-12-0

మాతృదాశ్యవిమోచనం

గరుత్మానుని చరిత్ర. వెల 0-12-0

వలయువారు టి. వి. రమణయ్య అండు బ్రిడజ్జి,

కాళిదాసు-చరిత్ర.

బ్రహ్మశ్రీ చిలకమర్తి లక్ష్మీనరసింహముగారిచే మృదుమధుర
ముగా వ్రాయఁబడిన గ్రంథము 1 కి వెల రు 1—0—0

తెనాలి రామలింగ కవిచరిత్ర.

సత్యవోలు అప్పారావుగారిచే వ్రాయఁబడిన గ్రంథము
వెల రు 1—0—0

దండకరత్నావళి.

ఇందు 20 దండకములు కలవు వెల రు 0—12—0

బాలకవి. గరికిపాటి కామేశ్వరరావుగారిచే రచియింపఁబడిన

నాటకములు.

1 సంగీత జయంతజయపాలము.	వెల 0-8-0
2 సతీసానరాణి (అచ్చగుమ్మడి)	1-0-0
3 పతిభక్తి డిగ్రీ	1-0-0
4 మాధుశ్యమనోరమ డిగ్రీ	1 0 0

కేటలాగు కోరిన పంపఁబడును.

వలయువారు—

జి. వి. రమణయ్య, అండ్ బ్రదర్సు.

సేషనల్ బుక్కుడిపో,

రాజమండ్రి. అని వ్రాయవలెను.

14953